

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

**Rámcové učebné plány a vzdelávacie štandardy vzdelávania
na získanie nižšieho stredného vzdelania**

SCHVÁLILO

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa
25. 08. 2023 pod číslom 2023/13901:1 -A2110 s účinnosťou od 1. septembra 2023

1 Rámcové učebné plány

1.1 Rámcový učebný plán pre školy s vyučovacím jazykom slovenským v dennej forme štúdia

<i>Povinný vyučovací predmet</i>	<i>Počet hodín za program vzdelávania</i>
slovenský jazyk a literatúra	36
cudzí jazyk	
matematika	36
informatika	
človek a príroda	30
človek a spoločnosť	30
Počet hodín spolu	132

Poznámka

1. Celkový počet vyučovacích hodín vo vzdelávacích oblastiach jazyk a komunikácia a matematika a práca s informáciami škola rozdelí podľa vzdelávacích potrieb žiakov v triede.
2. Škola si môže zvoliť organizačnú formu vyučovania (zaradenie vyučovacích hodín v rozvrhu, vyučovanie v blokoch a pod.) v uvedenom minimálnom rozsahu.

1.2 Rámcový učebný plán pre školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny v dennej forme štúdia

<i>Povinný vyučovací predmet</i>	<i>Počet hodín za program vzdelávania</i>
slovenský jazyk a literatúra/slovenský jazyk a slovenská literatúra	46
jazyk národnostnej menšiny a literatúra	
cudzí jazyk	
matematika	36
informatika	
človek a príroda	30
človek a spoločnosť	30
Počet hodín spolu	142

Poznámka

1. Celkový počet vyučovacích hodín vo vzdelávacích oblastiach jazyk a komunikácia a matematika a práca s informáciami škola rozdelí podľa vzdelávacích potrieb žiakov v triede.
2. Škola si môže zvoliť organizačnú formu vyučovania (zaradenie vyučovacích hodín v rozvrhu, vyučovanie v blokoch a pod.) v uvedenom minimálnom rozsahu.

2 Vzdelávacie štandardy na získanie nižšieho stredného vzdelania

Vzdelávacie štandardy pre jednotlivé vyučovacie predmety vychádzajú z obsahového hľadiska zo vzdelávacích štandardov platných od roku 2015.

Absolventi vzdelávania získajú kompetencie potrebné na pokračovanie v ďalšom vzdelávaní a/alebo uplatnenie sa na trhu práce, najmä:

- primeranú úroveň komunikačných zručností a schopností reagovať v rôznych (životných) situáciách.
- schopnosť efektívne spolupracovať.
- schopnosť osvojiť si a využívať (osobne) efektívne stratégie učenia sa v súlade so svojimi reálnymi možnosťami.
- schopnosť vyhľadať (prostredníctvom nových IKT) nové/potrebné informácie a vedieť ich spracovať/využiť.
- schopnosť orientovať sa v súčasnom svete.
- schopnosť zaujať stanovisko k (svojim) právam a povinnostiam v občianskom a pracovnom živote.

Uvedené ciele sa naplňajú prostredníctvom vymedzeného obsahu vzdelávania, t. j. výkonového a obsahového štandardu vyučovacích predmetov. Vo výučbe je potrebné uplatňovať medzipredmetový prístup, teda kooperáciu v rámci jednotlivých vyučovacích predmetov v danej vzdelávacej oblasti a tiež medzi rôznymi oblasťami. Je dôležité v čo najväčšej miere prihliadať na prepojenie obsahu s praktickým životom. Pri nadobúdaní, precvičovaní a osvojovaní si učiva je nevyhnutné využívať aktivizujúce vyučovacie metódy.

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra ako súčasť vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia má kľúčové postavenie z hľadiska utvárania a získavania komunikačnej kompetencie žiakov. Obsahom vyučovacieho predmetu sú dve vzájomne sa dopĺňajúce zložky – *jazyk a literatúra*. *Jazyk* sa chápe ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka, ako nástroj myslenia a komunikácie a ako prostriedok na vyjadrovanie emócií. Akcent sa kladie na rozvoj čitateľskej gramotnosti a tvorbu vlastných jazykových prejavov. Špecifickú zložku podoblasti tvorí *literatúra*. Jej základom je postupné rozvíjanie čitateľských kompetencií – súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na recepciu umeleckého textu, jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie. Dôraz sa kladie na čítanie ako všestranné osvojovanie umeleckého textu. Rozvíjané čitateľské kompetencie ďaleko presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu.

Cieľom vzdelávania v oblasti slovenského jazyka a literatúry je dosiahnuť takú úroveň jazykových a rečových zručností v slovenskom jazyku, aby žiaci zvládli každú komunikačnú situáciu. Pri rozvíjaní týchto kompetencií je potrebné zohľadniť kognitívnu úroveň žiakov.

Cieľom vyučovania slovenského jazyka a literatúry je, aby žiaci:

- vyjadrovali svoje skúsenosti, pocity, názory ústnou a písomnou formou.
- reagovali primeraným spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach.
- používali čítanie a písanie v rôznych komunikačných situáciách.
- porozumeli súvislým i nesúvislým textom a vedeli získať informácie z textu.
- porozumeli literárnym textom a posúdili ich na základe vlastného hodnotového systému z etického a estetického aspektu.
- vhodne a správne využívali jazykové a mimojazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou.

Výkonové štandardy

Jazyková zložka

Čítanie s porozumením

Absolvent dokáže:

- podľa zadaných kritérií vybrať text a odôvodniť správnosť výberu na základe subjektívnych pocitov.
- po predchádzajúcej príprave nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam.
- prerozprávať obsah známeho vecného alebo umeleckého textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti.
- vyhľadať v texte explicitne vyjadrené informácie vzťahujúce sa na danú tému.
- v prečítanom texte vysvetliť význam známych a vyhľadať význam neznámych slov v jazykových slovníkoch.
- vytvoriť na základe ucelených informácií hypotézu o závere epického textu.
- vyjadriť svoj čitateľský zážitok.

Písanie

Absolvent dokáže:

- vytvoriť na zadanú tému ucelený text, ktorý spĺňa niektoré znaky stanoveného slohového útvaru/žánru.
- vytvoriť osnovu a koncept pripravovaného textu.
- prispôbiť lexiku textu cieľu písania a komunikačnej situácii.
- v rozličných informačných zdrojoch vyhľadať informácie súvisiace s obsahom jeho textu.
- aplikovať niektoré znaky formálnej úpravy slohových útvarov/žánrov.
- po upozornení skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby.
- pri prezentácii svojho textu správne artikulovať, intonovať a prispôbiť tempo svojho prejavu poslucháčom.

Hovorenie

Absolvent dokáže:

- zorientovať sa v danej komunikačnej situácii.
- začať a ukončiť komunikáciu na zvolenú tému.
- jednoduchým spôsobom vyjadriť svoj názor na určitú tému.
- spoločensky vhodne vyjadriť svoj nesúhlas s obsahom komunikácie.
- podľa pokynov sformulovať krátky text na danú tému.
- vo vlastných ústnych prejavoch použiť spoločenský tón, ktorý je v súlade s cieľom komunikácie a prostredím, v ktorom sa táto komunikácia uskutočňuje.
- spoločensky vhodne sformulovať otázky a zistiť, či poslucháči porozumeli prejavu.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné kompetencie

Absolvent dokáže:

- vysvetliť význam štandardizovaných pojmov v rozsahu obsahového štandardu, určiť ich v texte a svoje tvrdenie zdôvodniť.

Literárna zložka

Absolvent dokáže:

- po predchádzajúcej príprave nahlas čítať umelecký text, ktorého obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam.
- reprodukovať prečítaný text so zachovaním časovej postupnosti.
- vysvetliť význam štandardizovaných pojmov v rozsahu obsahového štandardu, určiť ich v texte a svoje tvrdenie zdôvodniť.
- rozoznať poéziu, prózu a drámu.
- identifikovať dialóg v prozaickom a dramatickom texte.
- charakterizovať rozdiel medzi monológom a dialógom na základe textu.
- identifikovať hlavnú a vedľajšiu postavu v umeleckom texte.
- zo známeho umeleckého textu vyvodiť hlavnú myšlienku.
- subjektívne zhodnotiť prečítaný text a pri prezentácii svojho názoru dodržiava pravidlá spoločenskej komunikácie.

Obsahové štandardy

Aplikačný kontext (druhy textov)

súvislé texty rôznych jazykových štýlov, nesúvislé texty

umelecké a vecné texty

súkromný list, SMS, e-mail, oznámenie, správa, pozvánka, prihláška, úradný list, žiadosť, štruktúrovaný životopis, objednávka, jednoduché rozprávanie, opis, mapy, schémy, letáky, cestovné poriadky, tabuľky, grafy, informačné hárky, programy

zvuková rovina a pravopis

pravidlo o rytmickej krátení

diakritické znamienka: dĺžeň, mäkčeň, vokáň

interpunkčné znamienka: bodka, otáznik, výkričník, čiarka, dvojbodka, spojovník, pomlčka, zátvorky

lexikálna/významová rovina

slovná zásoba: spisovné slová – nespisovné slová; spisovný jazyk – nárečia

tvorenie slov: odvodzovaním; prípona

slovníky: pravopisný, synonymický, výkladový, cudzích slov, frazeologický

morfologická/tvarová rovina

podstatné mená: vlastné a všeobecné; rod (mužský, ženský, stredný); skloňovanie

prídavné mená: skloňovanie; vzor: pekný

zámená: osobné a prívlastňovacie; funkcia zámen v hovorovom a administratívnom štýle

číslovky: základné, radové (písané číslom)

slovesá: čas: prítomný, minulý, budúci; pomocné sloveso *byť*; spôsob: oznamovací, rozkazovací; vykanie, tykanie

neohybné slovné druhy: informatívne

syntaktická/skladobná rovina

jednoduchá veta: holá, rozvitá, rozvitá s viacnásobným vetným členom

vety podľa obsahu: oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie

prísudok, podmet, prísudzovací sklad

zhoda

sloh

pozdrav, oslovenie, predstavenie sa, privítanie, rozlúčenie, prosba/želanie, poďakovanie, ospravedlnenie – ústne, ospravedlnenie s vysvetlením, vyjadrenie súhlasu/nesúhlasu, tvorba otázok (žiadosť o informáciu)

rozhovor, telefonický rozhovor; zásady spoločenského správania

adresa, adresa odosielateľa, adresát; vypisovanie rôznych formulárov

blahoželanie, pohľadnica, súkromný list – ústne/písomne, oznámenie, správa, krátke správy (SMS, e-mail), informácia v novinách a časopisoch, pozvánka, vizitka, prihláška, životopis (úradný, štruktúrovaný), úradný list, žiadosť, objednávka

osnova, hlavná myšlienka, téma

rozprávanie (ústne/písomne): jednoduché rozprávanie; úvod, jadro, záver; časová postupnosť v rozprávaní

opis (ústne/písomne): opis predmetu, prostredia, osoby, pracovného postupu; statický opis

základné literárne pojmy

poézia – informatívne, próza – informatívne, divadelná hra, herec, režisér, scenárista, film, literárne dielo ako filmová predloha, scenár

literárne žánre

báseň, pieseň, rozprávka (televízna, filmová), povesť (ľudová, autorská), román (dievčenský, detektívny, dobrodružný), príslovie, porekadlo, pranostika

štruktúra literárneho diela

hlavná myšlienka, hlavná postava, vedľajšia postava

štylizácia textu

dialóg, monológ

MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Vyučovacím predmetom maďarský jazyk a literatúra má kľúčové postavenie z hľadiska utvárania a získavania komunikačnej kompetencie žiakov v materinskom jazyku. Má komplexný charakter, pretože zahŕňa rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajúce zložky jazykovú, slohovú a literárnu. Dôležité je, aby žiaci disponovali základnými čitateľskými zručnosťami, potrebnými pre svoje ďalšie vzdelávanie. Vyučovacím predmetom maďarský jazyk a literatúra tvoria tri zložky vyučovacieho predmetu: *jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, literatúra*. Zložky jazyková komunikácia a komunikácia a sloh spolu vytvárajú integrovaný blok. Väčší dôraz sa kladie na rozvíjanie čitateľských kompetencií a na zlepšenie verbálnych a písomných vyjadrení. Vo výučbe jazyka má primárne postavenie práca s rôznymi typmi textov a tvorba vlastných textov s prihliadnutím na konkrétnu komunikačnú situáciu. Vzdelávacie štandardy obsahujú konkrétne typy textov, ich tematické vymedzenie je plne v kompetencii učiteľa. Učivo je koncipované tak, aby sa sústavne rozvíjali čitateľské a interpretačné zručnosti žiakov. Cieľom vzdelávania v oblasti maďarského jazyka a literatúry je dosiahnuť takú úroveň jazykových a rečových zručností v maďarskom jazyku, aby žiaci zvládli každú komunikačnú situáciu. Dôležité je rozvíjať tie kompetencie, ktoré rozvíjajú čitateľskú gramotnosť a tvorbu ústnych a písomných textov. Pri rozvíjaní týchto kompetencií je potrebné zohľadniť kognitívnu úroveň žiakov.

Cieľom vyučovania maďarského jazyka a literatúry je, aby žiaci:

- vyjadrovali svoje pocity, názory ústnou a písomnou formou.
- používali čítanie a písanie v rôznych komunikačných situáciách.
- porozumeli súvislým i nesúvislým textom a vedeli získať informácie z textu.
- vyjadrili svoje pocity a zážitky z prečítaného textu.
- adekvátne reagovali v rôznych životných situáciách.
- porozumeli literárnym textom a posúdili ich na základe vlastného hodnotového systému z etického a estetického aspektu.

Výkonové štandardy

Jazyková komunikácia

Absolvent dokáže:

- pri tvorbe vlastných textov správne používať gramatické kategórie slovies.
- rozoznať v texte mená osôb, zemepisné názvy a názvy inštitúcií.
- v komunikačnej situácii používať podstatné mená v správnom tvare.
- v komunikačnej situácii používať prídavné mená a tvary stupňovaných prídavných mien.
- správne napísať dátum.
- v komunikačnej situácii používať základné a radové číslovky.
- správne používať zámená v komunikačnej situácii.
- správne aplikovať pravopis *slovesných tvarov, vlastných mien, zemepisných názvov, názvov inštitúcií, základných a radových čísloviek s príponami*.
- rozoznať holú a rozvitú vetu.
- určiť prisudzovací sklad v jednoduchej vete.
- samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety s dodržaním správneho slovosledu.
- identifikovať v texte dialektizmy a slangové výrazy.
- aplikovať spisovné, nárečové a slangové výrazy ohľadom na situáciu a komunikačného partnera.
- vyhľadať v texte nespisovné výrazy a nahradiť ich spisovnými výrazmi.

Komunikácia a sloh

Absolvent dokáže:

- porozumieť jednoduchým informáciám a podať ich ďalej.
- vyžiadať a podávať informácie.
- reagovať na otázky, inzeráty, ponuky.
- vytvoriť rozprávanie na základe vlastných zážitkov.
- porozprávať o svojich zážitkoch, túžbach, prianiach.
- vyjadriť svoje pocity a zážitky.
- vytvoriť opis a pracovného postupu.
- viesť rozhovor o danej téme.
- napísať: SMS, e-mail.
- napísať pozvánku a žiadosť.
- napísať štruktúrovaný životopis.
- vysvetliť funkciu reklamy.
- v skupine vytvoriť plagát.
- porozprávať o filme.
- používať verbálne a neverbálne prostriedky argumentovania.

Čítanie s porozumením

Absolvent dokáže:

- čítať, plynule a nahlas rôzne texty.
- sformulovať otázky súvisiace s textom.
- odpovedať na otázky o prečítanom texte.
- presvedčivo argumentovať.
- vyhľadať kľúčové slová v primerane náročnom texte.
- vyhľadať v texte explicitne vyjadrené informácie.
- plynule a zrozumiteľne reprodukovat obsah prečítaného textu.

Literatúra

Absolvent dokáže:

- prečítať primerane náročný literárny text.
- určiť hlavné a vedľajšie postavy.
- vyhľadať v texte kľúčové slová.
- rozlíšiť v texte podstatné i okrajové informácie.
- napísať osnovu z prečítaného literárneho textu.
- porozprávať o literárnom texte.
- určiť hlavnú myšlienku prečítaného literárneho textu.
- dokončiť začatý príbeh rozprávaním.
- reprodukovat čitateľský zážitok vlastnými slovami.
- si vytvoriť vlastný názor k postavám a situáciám.
- vyjadriť vlastný názor o prečítanom literárnom texte.

Obsahové štandardy

Jazyková komunikácia

slovesá: čas – prítomný, minulý, budúci; pomocné slovesá; spôsob: oznamovací, rozkazovací; slovesné prípony a predpony

podstatné mená: vlastné a všeobecné; menné prípony

prídavné mená: stupňovanie; prídavné mená s odvodením

zámená: osobné, ukazovacie, opytovacie, privlastňovacie

číslovky: základné, radové (písané číslom)

jednoduché vety: holé a rozvité; podľa obsahu (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie)

vetné členy: prísudok (slovesný), podmet, predmet; syntagmy (prisudzovací sklad)

slovná zásoba: spisovné – nespisovné slová, nárečia, slang

pravopis: veľké začiatkové písmená: v menách osôb, v zemepisných názvoch a názvoch inštitúcií; dátum

Komunikácia a sloh

rozprávanie: jednoduché rozprávanie (úvod, jadro, záver); kľúčové slová, obsah

opis: pracovný postup

rozhovor

súkromný list: e-mail; SMS

úradný list: žiadosť; pozvánka; životopis

mediálne produkty: film, plagát, reklama

Čítanie s porozumením

súvislé texty rôznych jazykových štýlov: náučný/populárno-náučný (rastlinný a živočíšny svet, svet techniky, známe osobnosti) ; publicistický (reklama, inzerát)

nesúvislé texty: mapy, schémy, letáky, cestovné poriadky, tabuľky, grafy, informačné hárky, programy

Literatúra

povesti: historické, miestne

romány: vedecko-fantastický román, dobrodružný román, detektívny román, historický román, dievčenský román, sci-fi román

poézia:

Kölcsey Ferenc: *Himnusz*

Vörösmarty Mihály: *Szózat*

Ady Endre: *A föl-földobott kő, Őrizem a szemed*

József Attila: *Születésnapomra, Mama, Tiszta szívvel*

UKRAJINSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Vyučovací predmet ukrajinský jazyk a literatúra má kľúčové postavenie z hľadiska utvárania a získavania komunikačnej kompetencie žiakov v materinskom jazyku. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali žiaci dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí.

Vyučovací predmet ukrajinský jazyk a literatúra tvoria dve tesne zviazané a vzájomne sa prelínajúce zložky, a to jazyková a literárna. V jazykovej zložke je cieľom dosiahnuť takú úroveň jazykových a rečových zručností v ukrajinskom jazyku, aby žiaci zvládli každú komunikačnú situáciu. Primárne postavenie má práca s rôznymi druhmi textov/prejavov a tvorba vlastných textov/prejavov, ktoré sú adekvátne konkrétnej komunikačnej situácii. Cieľom literárnej zložky je sústavne rozvíjať čitateľské a interpretačné zručnosti žiakov zamerané na špecifické poznávanie sveta, porozumenie medziľudských vzťahov a rozvíjanie estetického čítania.

Cieľom vyučovania ukrajinského jazyka a literatúry je, aby žiaci:

- vyjadrovali svoje skúsenosti, pocity, názory ústnou a písomnou formou.
- reagovali primeraným spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach.
- používali čítanie a písanie v rôznych komunikačných situáciách.
- porozumeli súvislým i nesúvislým textom a vedeli získať informácie z textu.
- porozumeli literárnym textom a posúdili ich na základe vlastného hodnotového systému z etického a estetického aspektu.
- vhodne a správne využívali jazykové a mimojazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou.

Výkonové štandardy

Jazyková zložka

Čítanie s porozumením

Absolvent dokáže:

- podľa zadaných kritérií vybrať text a odôvodniť správnosť výberu na základe subjektívnych pocitov.
- po predchádzajúcej príprave nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam.
- prerozprávať obsah známeho vecného alebo umeleckého textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti.
- vyhľadať v texte explicitne vyjadrené informácie vzťahujúce sa na danú tému.
- v prečítanom texte vysvetliť význam známych a vyhľadať význam neznámych slov v jazykových slovníkoch.
- vytvoriť na základe ucelených informácií hypotézu o závere epického textu.
- vyjadriť svoj čitateľský zážitok.

Písanie

Absolvent dokáže:

- vytvoriť na zadanú tému ucelený text, ktorý spĺňa niektoré znaky stanoveného slohového útvaru/žánru.
- vytvoriť osnovu a koncept pripravovaného textu.
- prispôbiť lexiku textu cieľu písania a komunikačnej situácii.
- v rozličných informačných zdrojoch vyhľadať informácie súvisiace s obsahom jeho textu.
- aplikovať niektoré znaky formálnej úpravy slohových útvarov/žánrov.
- po upozornení skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby.
- pri prezentácii svojho textu správne artikulovať, intonovať a prispôbiť tempo svojho prejavu poslucháčom.

Hovorenie

Absolvent dokáže:

- zorientovať sa v danej komunikačnej situácii.
- začať a ukončiť komunikáciu na zvolenú tému.
- jednoduchým spôsobom vyjadriť svoj názor na určitú tému.
- spoločensky vhodne vyjadriť svoj nesúhlas s obsahom komunikácie.
- podľa pokynov sformulovať krátky text na danú tému.
- vo vlastných ústnych prejavoch použiť spoločenský tón, ktorý je v súlade s cieľom komunikácie a prostredím, v ktorom sa táto komunikácia uskutočňuje.
- spoločensky vhodne sformulovať otázky a zistiť, či poslucháči porozumeli prejavu.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné kompetencie

Absolvent dokáže:

- vysvetliť význam štandardizovaných pojmov v rozsahu obsahového štandardu, určiť ich v texte a svoje tvrdenie zdôvodniť.

Literárna zložka

Absolvent dokáže:

- po predchádzajúcej príprave nahlas čítať umelecký text, ktorého obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam.
- reprodukovať prečítaný text so zachovaním časovej postupnosti.
- vysvetliť význam štandardizovaných pojmov v rozsahu obsahového štandardu, určiť ich v texte a svoje tvrdenie zdôvodniť.
- rozoznať poéziu, prózu a drámu.
- identifikovať dialóg v prozaickom a dramatickom texte.
- charakterizovať rozdiel medzi monológom a dialógom na základe textu.
- identifikovať hlavnú a vedľajšiu postavu v umeleckom texte.
- zo známeho umeleckého textu vyvodíť hlavnú myšlienku.
- subjektívne zhodnotiť prečítaný text a pri prezentácii svojho názoru dodržiava pravidlá spoločenskej komunikácie.

Obsahové štandardy

Aplikačný kontext (druhy textov)

súvislé texty rôznych jazykových štýlov, nesúvislé texty

umelecké a vecné texty

zvuková rovina a pravopis

prízvuk, pohyblivý prízvuk

veľké písmená vo vlastných menách, veľké písmená na začiatku viet

lexikálna/významová rovina

slovná zásoba: spisovné slová – nespisovné slová; slangové slová

základové slovo, odvodené slovo

slovníky

morfologická/tvarová rovina

podstatné mená: vlastné a všeobecné; rod; číslo; skloňovanie

prídavné mená: skloňovanie; stupňovanie

zámená: osobné, privlastňovacie, opytovacie, ukazovacie; označené a neoznačené

číslovky: základné, radové; číslovky v dátume

slovesá: časovanie; osoba, číslo, čas, spôsob

neohybné slovné druhy: informatívne

syntaktická/skladobná rovina

jednoduchá veta: holá, rozvitá, rozvitá s viacnásobným vetným členom

vety podľa obsahu: oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie

prísudok

sloh

pozdrav, oslovenie, predstavenie sa, privítanie, rozlúčenie, prosba/želanie, poďakovanie, ospravedlnenie

rozhovor, telefonický rozhovor; zásady spoločenského správania

adresa, adresa odosielateľa, adresát; vypisovanie rôznych formulárov

súkromný list, oznámenie, správa, krátke správy (SMS, e-mail), informácia v novinách a časopisoch, pozvánka, vizitka, prihláška, životopis (úradný, štruktúrovaný), žiadosť, objednávka

osnova, koncept, hlavná myšlienka, téma

rozprávanie (ústne/písomne): jednoduché rozprávanie; úvod, jadro, záver; časová postupnosť v rozprávaní

opis (ústne/písomne): opis predmetu, osoby, pracovného postupu

ukrajinská literatúra

poézia – informatívne

próza – informatívne

divadelná hra

rozprávka

ukrajinská ústna ľudová poetická tvorba

dialóg, monológ

SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA

Vyučovací predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra patrí medzi špecifické vyučovacie predmety v školách s vyučovacím jazykom maďarským. Slovenský jazyk je štátnym jazykom v Slovenskej republike a súčasne dorozumievacím jazykom občanov maďarskej národnosti na území Slovenskej republiky. Aktívne zvládnutie slovenského jazyka v školách s vyučovacím jazykom maďarským je základnou spoločenskou požiadavkou. Slovenský jazyk je štátnym jazykom, nie je však materinským jazykom žiakov, ani vyučovacím jazykom školy s vyučovacím jazykom maďarským. Špecifickosť vyučovacieho predmetu determinuje skutočnosť, že slovenský jazyk je v školách s vyučovacím jazykom maďarským druhým cieľovým jazykom (L₂).

Výber a štruktúria učebného obsahu a modelovanie procesu vo vzdelávacích štandardoch sa riadia princípmi vyučovania cudzích jazykov. V učebnom procese sa používajú metódy a učebné techniky vyučovania cudzích jazykov. Poňatie vyučovacieho predmetu, učebný obsah a vyučovacie metódy sú založené na princípoch komunikatívnosti, postupného rozvíjania vedomostí, zručností a návykov, veku primeranosti a postupne narastajúcej náročnosti v súčinnosti s princípmi humanity, vzájomnej tolerancie a demokracie, plne rešpektujúci individuálne schopnosti, sociálne a jazykové prostredie žiakov.

Obsah vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra vytvárajú tieto zložky:

- komunikácia a sloh;
- jazyková komunikácia;
- literárna komunikácia.

Dominantnou zložkou vyučovacieho predmetu je zložka **komunikácia a sloh**, komunikácia je cieľom, obsahom aj prostriedkom osvojovania slovenského jazyka. Zahŕňa počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie s porozumením a tvorbu ústnych a písomných prejavov. Jej úlohou je rozvíjať:

- schopnosť dorozumievať sa v štandardných rečových situáciách spojených so školským, rodinným a so spoločenským životom žiakov.
- schopnosť porozumieť ústnym a písaným veku primeraným textom a schopnosť ich interpretovať formou ústnej a písomnej reprodukcie.
- čitateľské kompetencie: techniku čítania, plynulé hlasné čítanie, čítanie s porozumením, predčítanie, výrazné čítanie, ako aj informatívne čítanie veku primeraných textov rozličného žánru.
- schopnosť zapájať sa do rozhovorov, začať a ukončiť rozhovory, tvoriť súvislé ústne a písomné prejavy.
- schopnosť sebavzdelávania rozvíjaním zručnosti používať rozličné slovníky a príručky, rozvíjaním schopnosti samostatného individuálneho čítania.

Jazyková komunikácia je zameraná na získavanie a rozvíjanie kompetencie správne sa vyjadrovať po slovensky (ústne a písomne) z hľadiska vhodného výberu slovnej zásoby. Jej obsah tvorí osvojovanie a praktické využívanie jazykových prostriedkov potrebných na ústnu a písomnú komunikáciu. Gramatika je vo vyučovaní vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra didakticky usporiadaným výberom gramatických javov potrebných na korektnú ústnu a písomnú komunikáciu a poučení o ich funkcii a využívaní, resp. nácvik ich praktickej aplikácie v priebehu ústnej a písomnej komunikácie.

Zložky komunikácia a sloh a jazyková komunikácia sa vo výučbe neoddeľujú, spolu vytvárajú integrovaný blok komunikácie, ktorého hlavnými piliermi sú tematické okruhy, pojmové okruhy a rečovo-komunikačné zámery. Na ne nadväzujú jazykové prostriedky.

Literárna komunikácia zahŕňa čítanie a interpretáciu slovenských literárnych textov, literárnu komunikáciu na základe analýzy literárnych textov, oboznamovanie sa s vybranými literárnymi druhmi a žánrami. Pri výbere a štruktúrovaní učebného obsahu zložky literárna komunikácia sa uplatňuje princíp komunikatívneho prístupu. Ťažiskom učebného obsahu je pozorovanie a estetické vnímanie umeleckého textu, analýza textov z aspektu komunikácie (reprodukcia obsahu literárneho textu, hodnotenie), osvojovanie hodnotiaceho postoja k literárnym ukážkam, rozvíjanie čitateľských a interpretačných zručností.

Didaktická štruktúra učebného obsahu zložky literárna komunikácia je žánrovo-tematická. Obsah jednotlivých zložiek vyučovacieho predmetu sa diferencuje podľa jazykovej úrovne a individuálneho pokroku žiakov v slovenskom jazyku.

Hlavným výchovno-vzdelávacím cieľom vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v národnostných školách a triedach (v školách s vyučovacím jazykom maďarským v nadväznosti na vedomosti a zručnosti z maďarského jazyka a literatúry a na základné komunikačné zručnosti žiakov zo slovenského jazyka) je nadobudnúť:

- komunikačnú kompetenciu potrebnú na aktívne používanie slovenského jazyka v bežných komunikačných situáciách;
- čitateľskú kompetenciu (primeranú jazykovým zručnostiam žiaka).

Kľúčovou kompetenciou je komunikácia v slovenskom jazyku, t. j. schopnosť po slovensky vyjadriť a interpretovať svoje myšlienky, pocity a informácie a zapájať sa do komunikácie v rozličných sociálnych kontextoch, získať súbor kompetencií, na základe ktorých žiaci dokážu slovenský jazyk používať v ústnej i v písomnej forme.

Hlavné ciele:

- rozvíjať komunikačné schopnosti žiakov v kľúčových jazykových kompetenciách: počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie s porozumením a písanie.
- rozvíjať vedomosti, zručnosti a návyky žiakov, formovať ich postoje, estetický vkus a cibriť ich jazykový cit.
- vhodne motivovať žiakov pri osvojovaní slovenského jazyka a spoznávaní slovenskej kultúry, viesť ich k úcte k slovenskému jazyku a k slovenskej kultúre.
- viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí a k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí.

Výkonové štandardy

I. KOMUNIKÁCIA A SLOH (počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie, ústne a písomné vyjadrovanie)

1. Rečovo-komunikačné zámery

Absolvent dokáže:

- nadviazať komunikáciu s osobami hovoriacimi po slovensky.
- používať rozličné pozdravy, oslovenia a spoločenské rozhovory.
- začať, rozvíjať a ukončiť rozhovor v bežných komunikačných situáciách.

- pochopiť rečový zámer partnera v bežných komunikačných situáciách.
- pochopiť podstatu autentických slovenských rozhovorov a kratších súvislých prejavov, v ktorých hovoriaci hovoria kultivovanou hovorovou slovenčinou v prirodzenom tempe.
- globálne pochopiť súvislé texty v rozsahu 4 – 5 minút s menším počtom (5 – 6) neznámych slov.
- jednoduchým spôsobom vyjadriť vôľu a emócie.
- sledovať a pochopiť krátky ústny prejav partnera.
- jednoduchým spôsobom vyjadriť svoj názor na určitú tému.
- jednoduchým spôsobom požiadať o radu, o pomoc.
- jednoduchými vetami vyjadriť svoj súhlas i nesúhlas.
- slušne požiadať o zopakovanie výpovede.
- po príprave stručne opísať osobu, predmet a vec.
- jednoduchým spôsobom opísať problém.
- porozumieť pokynom a reagovať na ne.

2. Pojmové okruhy

Absolvent dokáže:

- správne použiť výrazy vyjadrujúce existenciu.
- správne vyjadriť vlastníctvo a vlastníka.
- vyjadriť priestorové a časové vzťahy.
- vyjadriť kvalitatívne a kvantitatívne vzťahy s dôrazom na praktické používanie správnych tvarov prídavných mien a čísloviek.
- správne používať modálne slovesá na vyjadrenie modality.
- jednoduchými vetami a spoločensky vhodne vyjadriť svoj postoj k obsahu komunikácie.

3. Čítanie

Absolvent dokáže:

- správne artikulovať.
- čítať plynule kratšie texty so správnou intonáciou a výslovnosťou.
- vyhľadať a určiť v texte kľúčové slová, základné informácie, hlavnú myšlienku.
- sa orientovať v jednoduchých informačných textoch v slovenskom jazyku.
- samostatne vyhľadávať informácie v slovníkoch a príručkách.
- spracovať z textu potrebné informácie.

4. Tvorba dialógov a súvislých ústnych a písomných prejavov

Absolvent dokáže:

- spájať vety a vetné celky do súvislých textov.
- podľa vzoru tvoriť osnovu prejavu.
- pri rozprávaní dodržať časovú postupnosť deja.
- po príprave reprodukovať kratšie prečítané alebo vypočuté texty.
- po príprave prerozprávať svoj zážitok.
- správne napísať adresu a adresu odosielateľa na obálku a na pohľadnicu.
- po príprave tvoriť súkromný list na danú tému.
- dodržať pravidlá písania veľkých písmen v korešpondencii (súkromný list, pohľadnica).
- po príprave tvoriť text pohľadnice v súlade s cieľom komunikácie.
- tvoriť ústne a písomné blahoželanie k meninám, narodeninám.
- po príprave tvoriť krátky text (jednoduchý opis predmetu, opis osoby, opis pracovného postupu) na danú tému v rámci komunikačných tém.
- vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému SMS a krátky e-mail.
- po príprave prerozprávať prečítaný text so zachovaním časovej a príčinnej postupnosti.
- po príprave sformulovať krátky text na danú tému.
- podľa vzoru tvoriť opis jednoduchého pracovného postupu.
- globálne porozumieť jednoduchým súvislým (čítaným a počutým) textom.

- samostatne odpovedať na otázky k prečítaným textom.
- utvoriť otázky k prečítaným textom.
- vyhľadať v texte základné informácie potrebné na porozumenie textu.
- identifikovať v texte kľúčové slová a hlavnú myšlienku.
- po príprave stručne prerozprávať svoj zážitok a jednoduchý príbeh.
- stručne opísať osobu, predmet, prírodu a prostredie, bežnú činnosť a jednoduchý pracovný postup na základe modelových viet.
- samostatne vyplniť kratší osobný dotazník, prihlášku.
- vytvoriť kratší telefonický rozhovor v súlade s cieľom komunikácie.
- po príprave vytvoriť rozprávanie o zážitku, ktorý zažil osobne.
- podľa vzoru napísať štruktúrovaný životopis.
- sa zorientovať v textoch primeraných jeho skúsenostiam (plagát, reklama, informačné tabule, brožúry).

5. Komunikačné témy

Absolvent dokáže:

- poskytnúť základné informácie o sebe, členoch rodiny, o príbuzných.
- na základe východiskového textu v učebnici po príprave súvisle rozprávať o živote rodiny, o domácich prácach, rodinných oslavách.
- vyjadriť svoj vzťah k priateľom, rovesníkom, dospelým a k starším.
- po príprave vytvoriť a zahrať krátke dialógy, napr. blahoželanie k narodeninám, meninám, privítanie hostí.
- opísať svoj domov a zariadenie, vybavenie domácnosti.
- vymenovať rastliny a zvieratá v najbližšom okolí.
- po príprave vysloviť svoj názor na život v meste a na dedine.
- opísať školu, vymenovať vyučovacie predmety a pomenovať zamestnancov školy.
- vymenovať dopravné prostriedky.
- vymenovať obľúbené a známe výletné miesta.
- sa orientovať v cestovných poriadkoch s pomocou učiteľa.
- aktívne používať osvojené zdvorilostné frázy v dopravných prostriedkoch.
- pomenovať časti ľudského tela.
- opísať zdravý spôsob života.
- súvisle hovoriť o osobnej hygiene.
- po príprave tvoriť dialógy u lekára, v lekárni.
- použiť vhodné jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou.
- používať merné jednotky a ceny.
- komunikovať v jednoduchých a bežných situáciách, napr. kúpiť si lístky do kina, urobiť jednoduché nákupy alebo objednať si jedlo v reštaurácii a pod.
- zoštylizovať kratšie súvislé texty na prebrané témy s využitím osvojenej slovnej zásoby.

II. JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA

1. Lexikológia

Absolvent dokáže:

- si osvojiť 200 – 300 lexikálnych jednotiek aktívne a 50 – 100 receptívne v rámci komunikačných tém.
- vhodne využiť osvojené lexikálne jednotky v komunikačnej situácii.
- si overiť význam neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch.
- v danej komunikačnej situácii využiť vhodné slová, slovné spojenia v súlade s komunikačnou situáciou.

2. Zvuková stránka reči a pravopis

Absolvent dokáže:

- aplikovať nadobudnuté vedomosti z pravopisu.
- správne písať odlišné spoluhlásky (s, š, č, ď, dž, ť, ň, ľ, í, ř, ž), samohlásky (ä, y, ý) a dvojhlásky (ia, ie, iu, ô).

- správne písať a vyslovovať slabiky de, te, ne, le, di, ti, ni, li v najfrekvencovanejších slovách cudzieho pôvodu a v domácich slovách.
- rozprávať jasne, nahlas a zrozumiteľne.

3. Morfológia

Absolvent dokáže:

- vyhľadať v texte podstatné mená.
- používať správne tvary podstatných mien v komunikačných situáciách.
- vyhľadať v texte prídavné mená.
- správne uplatniť zhodu najfrekvencovanejších prídavných mien s podstatnými menami.
- na základe vetných modelov tvoriť správne tvary prívlastňovacích a zvieracích prídavných mien v rámci komunikačných tém.
- vyhľadať v texte zámená.
- na základe modelov tvoriť správne tvary osobných, prívlastňovacích, ukazovacích a opytovacích zámen.
- na základe modelov tvoriť správne tvary prívlastňovacích zámen v komunikačných situáciách.
- vyhľadať v texte číslovky.
- tvoriť správne tvary základných a radových čísloviek podľa vetných modelov.
- vyhľadať v texte slovesá.
- identifikovať zvrtné a nezvrtné slovesá.
- používať správne tvary najfrekvencovanejších zvrtných slovies v rámci komunikačných tém.
- identifikovať oznamovací a rozkazovací spôsob slovesa.
- správne používať vykanie v slovenskom jazyku.
- používať najfrekvencovanejšie slovesné väzby.
- identifikovať príslovky v texte.
- správne používať predložky vo svojom prejave.
- identifikovať v texte spojky.
- tvoriť jednoduché súvetia pomocou priradovacích a podradovacích spojok na základe vetných modelov v rámci komunikačných tém.
- identifikovať v texte citoslovčia.
- identifikovať v texte častice.

4. Syntax

Absolvent dokáže:

- dokáže samostatne tvoriť jednoduché vety podľa obsahu so správnym slovosledom.
- tvoriť jednoduché holé a rozvité vety so správnym slovosledom v rámci komunikačných tém.

III. LITERÁRNA KOMUNIKÁCIA

1. Čítanie

Absolvent dokáže:

- samostatne čítať jazykovým zručnostiam primerané ukážky zo slovenskej literatúry.
- globálne porozumieť prečítaným textom.
- vyhľadať a určiť v texte kľúčové slová a základné informácie.
- využívať poznatky a zručnosti získané z maďarskej literatúry pri práci so slovenským literárnym textom.

2. Tematické okruhy a témy

Absolvent dokáže:

- globálne porozumieť textu ukážky.
- si overiť význam neznámych slov v dostupných slovníkoch.
- na základe osnovy alebo pomocných otázok po príprave prerozprávať príbehy a zážitky súvisiace s prečítanými literárnymi ukážkami.
- odlíšiť prózu od poézie.
- odpovedať na otázky na základe prečítaného úryvku.

- po príprave prerozprávať obsah prečítaného literárneho textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti.
- rozlíšiť ľudové a autorské povesti.
- pomenovať niektorých hrdinov slovenských povestí (Jánošík, kráľ Matej).
- po príprave reprodukovať známe povesti.
- identifikovať hlavnú postavu v bájke.
- využívať poznatky a zručnosti získané z maďarskej literatúry pri práci so slovenským literárnym textom.
- identifikovať v texte príslovia, porekadlá, pranostiku.

Obsahové štandardy

I. KOMUNIKÁCIA A SLOH (počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie, ústne a písomné vyjadrovanie)

1. Rečovo-komunikačné zámery

Nadviazanie kontaktu s osobami hovoriacimi po slovensky v spoločenskom styku a pri práci. Pozdravy, odpoveď na pozdrav, oslovenia, rozlúčenie; zoznamovanie, predstavovanie, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie. Informovať sa a informovať o telesnom a o duševnom stave, slušne reagovať na otázky, pozvanie, poďakovanie; vyjadriť pochopenie, záujem/nezáujem.

Oznámenie a vyjadrenie stanoviska: vyjadriť vlastnú mienku, názor, stanovisko, vyjadriť vďaku a pochvalu. Vyjadriť ochotu, neochotu, pochybnosť, vlastnú mienku, zámer, vyjadriť, že sa niečo páči/nepáči, že komunikujúca osoba má/nemá rada niekoho alebo niečo, vyjadriť prekvapenie.

Vyjadrenie vôle, duševných pocitov a nálad: požiadať o zopakovanie výpovede, vyjadriť prosbu, želanie, požiadať o pomoc, vyjadriť radosť, spokojnosť, nespokojnosť, ľútosť, prekvapenie, smútok a žiaľ.

Opis vol'akoho alebo vol'ačoho: jednoduchý opis osoby, predmetu a veci, stručný opis problému, jednoduchý opis prostredia.

2. Pojmové okruhy

Vyjadrenie existencie

Vyjadrenie vlastníctva a vlastníka

Vyjadrenie priestorových vzťahov: miesto, smerovanie, poloha.

Vyjadrenie časových vzťahov: dĺžka trvania, časové ohraničenie deja, konkrétny a približný čas, časová postupnosť dejov.

Vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov: postava, tvar, forma, rozloha, kvalita, farba, vek, chute, spôsob vykonávania činnosti.

Vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov: počet, množstvo, poradie, dĺžka, hmotnosť, miera, objem.

3. Čítanie

Plynulé tiché a hlasné čítanie s porozumením a výrazné čítanie kratších textov.

Vyhľadávanie kľúčových slov a základných informácií v texte.

Samostatné čítanie s porozumením základných informačných textov (verejné nápisy, oznamy, listy, návody, tlačivá, dotazníky, cestovný poriadok, jedálny lístok, kultúrny program, programy kín, rozhlasu a televízie a pod.).

4. Tvorba dialógov a súvislých ústnych a písomných prejavov

Štylizácia a kompozícia: spájanie viet a vetných celkov do súvislých textov; osnova prejavu; členenie prejavu na úvod, jadro a záver; časová postupnosť pri rozprávaní; súkromný list; odlišné písanie dátumu, oslovenia a zámen v maďarskom a v slovenskom jazyku; spájanie viet a tematických jednotiek do súvislých celkov; členenie písomného prejavu na odseky.

Ústne a písomné formy súkromnej a verejnej komunikácie: rozličné pozdravy a oslovenia; prosby a želania; poďakovanie, privítanie a rozlúčenie; ospravedlnenie; telefonovanie; blahoželanie; vyslovenie sústrasti –

primerané jazykovej úrovni; stručné informácie a oznamy vo forme SMS a e-mailu.

Riešenie štandardných komunikačných situácií: v meste/v mieste bydliska; na pošte, na stanici a v dopravnom prostriedku; v obchode, v nákupnom centre; v zdravotníckom, kultúrnom a v športovom zariadení, v zariadeniach služieb pre obyvateľstvo, v stravovacom zariadení.

Náučné prejavy: reprodukcia opisov a primeraných výkladov (z učebnice a z časopisov); opis pracovného postupu, opis pozorovania, jednoduchý odborný opis.

Zážitkovo-dejové prejavy: voľná a stručná reprodukcia, reprodukcia s využitím dialógov a s rozvíjaním tvorivej fantázie; prerozprávanie zážitku, príbehu. Jednoduchý opis činnosti a pracovného postupu. Opis predmetu na základe modelových viet. Jednoduchý opis osoby. Stručná charakteristika osoby. Opis osoby, prírody, prostredia.

Administratívne a reklamné prejavy: prihláška, pozvánka, objednávka, štruktúrovaný životopis, vyplňanie rozličných tlačív a dotazníkov, informačné tabule, nápisy na verejných priestranstvách, reklamný materiál. Jednoduchá objednávka, vyplňanie podacieho lístka.

5. Komunikačné témy

Rodina a ľudské vzťahy: členovia rodiny, osobné údaje, príbuzenské vzťahy; život v rodine; rodinné udalosti; riešenie problémov; domáce práce, práca okolo domu, deľba práce v domácnosti; prázdniny a sviatky v rodinnom kruhu; priateľstvo, vzťah k priateľom, rovesníkom, dospelým a k starším.

Bývanie: zariadenie a výbava domácnosti; rastliny a zvieratá v našom najbližšom okolí; prostredie, v ktorom žijeme – bývanie v meste a na dedine; utváranie životného prostredia – skrášľovanie bytu, okolia, mesta/dediny; starostlivosť o čistotu prostredia.

Škola: zariadenie školy; vyučovacie predmety; telocvičňa, školská jedáleň; záujmové krúžky; zamestnanci školy; voľba povolania; možnosti ďalšieho štúdia a zamestnania; nové a zaujímavé profesie.

Cestovanie a doprava: dopravné prostriedky; mestská doprava; dopravné predpisy pre chodcov; príprava na cestu a cestovanie; cestovanie vlakom, autobusom a električkou; cestovný poriadok; bezpečnosť pri cestovaní.

Zdravie: naše telo, časti tela; starostlivosť o zdravie, osobná hygiena; najčastejšie choroby a úrazy; prvá pomoc; domáca lekárnička; lekárne, lieky, lekárska pohotovosť; zdravý spôsob života; u lekára, u zubného lekára; lekárska a záchranná služba; v nemocnici, na poliklinike; škodlivý vplyv alkoholu, drog a fajčenia na život človeka.

Obchod a služby: obchody v mieste bydliska, nákupy v obchode, nákupných centrách, v tržnici, butikoch; sieť služieb v mieste bydliska; v reštaurácii, u obuvníka, opravára hodín a hodínok, u holiča, u kaderničky, v kvetinárstve; merné jednotky a ceny; druhy a spôsoby nákupu a platenia; hotely a hotelové služby; kultúra nakupovania a služieb; stravovacie zariadenia.

Voľný čas, šport: využívanie voľného času – obľúbené činnosti, záľuby, športovanie, jazda na bicykli; návšteva knižnice, kina, divadla, výstavy, múzea; počítač, internet, mobilný telefón; rozhlas, televízia, internet, kniha; druhy športu: futbal, hádzaná, basketbal a iné.

Príroda: ochrana prírody; liečivé rastliny, kvety a rastliny okolo nás; pestovanie izbových kvetín a rastlín; záhradkárstvo; počasie – predpoveď počasia; ochrana prírody pred ničením a zdevastovaním; domáce, poľné a lesné zvieratá; naše lesy; ochrana prírody a životného prostredia.

Svet kultúry a umenia: knihy, časopisy, noviny, rozhlas, televízia, film, divadlo, hudba v našom živote.

Svet techniky a vedy: elektrospotrebiče v domácnosti.

Naša vlasť: prírodné, historické a kultúrne zaujímavosti vlastného regiónu; Vysoké Tatry, Košice; kúpeľné mestá, známejšie výletné a rekreačné strediská v SR; základné údaje o SR: rozloha, obyvateľstvo, rieky, jazerá, hory, mestá; prírodné, historické a kultúrne pamätihodnosti.

II. JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA

1. Lexikológia

Slovná zásoba: osvojovanie približne 200 – 300 lexikálnych jednotiek aktívne, 50 – 100 receptívne (v rámci komunikačných tém), praktická aplikácia osvojených lexikálnych jednotiek.

Používanie slovníkov a príručiek: práca so slovensko-maďarským a maďarsko-slovenským prekladovým slovníkom, s Pravidlami slovenského pravopisu, s Krátkym slovníkom slovenského jazyka (KSSJ), s rôznymi príručkami.

2. Zvuková stránka reči a pravopis

Výslovnosť a pravopis slabík *de, te, ne, le, di, ti, ni, li* v niektorých domácich slovách a v najfrekvencovanejších slovách cudzieho pôvodu. Systematizácia poznatkov o hláskovej sústave slovenského jazyka.

3. Morfológia

Podstatné mená: tvorenie správnych tvarov podstatných mien mužského, ženského a stredného rodu podľa modelov – praktické precvičovanie v komunikačných situáciách. Tvorenie správnych tvarov prídavných mien spolu s podstatnými menami.

Prídavné mená: gramatická zhoda prídavného mena s podstatným menom v rode, čísle a v páde; tvorenie správnych tvarov prídavných mien podľa modelov.

Zámená: tvorenie a používanie správnych tvarov zámen podľa modelov.

Číslovky: tvorenie správnych tvarov základných čísloviek a ich používanie v reči; tvorenie správnych tvarov radových čísloviek podľa modelov.

Slovesá: zvrtné slovesá v rámci komunikačných tém; tvorenie správnych tvarov slovies podľa modelov; vykanie v slovenskom jazyku; najfrekvencovanejšie väzby slovies – odlišné slovesné väzby v maďarskom a v slovenskom jazyku.

Príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny – odlišnosti od maďarského jazyka; praktické používanie správnych tvarov slovies s príslovkami.

Predložky s G, D, A, L, I.

Spojky: spájanie slov vo vetách a viet do súvetí pomocou spojok na základe modelov.

Citoslovcia: funkcia citoslovieč v komunikácii.

Častice: funkcia častíc v komunikácii.

4. Syntax

Jednoduchá veta: tvorenie jednoduchých rozvitých viet podľa modelov; správny slovosled v jednoduchej vete. Holá a rozvitá veta.

III. LITERÁRNA KOMUNIKÁCIA

1. Čítanie

Plynulé tiché a hlasné čítanie prebraných literárnych ukážok. Čítanie s porozumením vybraných literárnych ukážok.

2. Tematické okruhy a témy

Slovenská literatúra pre deti a mládež: ukážky zo slovenskej literatúry pre deti a mládež. Reprodukcia príbehu podľa otázok a podľa osnovy. Rozdiel medzi lyrikou a epikou.

Rozprávky: ľudové a umelé (autorské).

Povesti: tematika povestí; postava kráľa Mateja a Juraja Jánošíka v slovenských ľudových povestiach.

Slovenské báje: tematika a hrdinovia slovenských bájí.

Bájky: ukážky zo slovenských bájok.

Balady: ukážky zo slovenských balád; ľudová a umelá balada.

Krátke útvary ľudovej slovesnosti: najfrekvencovanejšie príslovia a porekadlá, hádanky, pranostiky.

Slovenské ľudové piesne: tematika ľudových piesní.

CUDZÍ JAZYK (ANGLICKÝ JAZYK, FRANCÚZSKY JAZYK, NEMECKÝ JAZYK, RUSKÝ JAZYK, ŠPANIELSKY JAZYK, TALIAŇSKY JAZYK)

Vyučovacia predmet cudzí jazyk patrí medzi všeobecnovzdelávacie predmety a spoločne s vyučovacím predmetom slovenský jazyk a literatúra, resp. jazyk národnostnej menšiny a literatúra vytvára vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia.

Vzhľadom na široké využitie cudzích jazykov v súkromnej a profesijnej oblasti života, či už pri ďalšom štúdiu, cestovaní, spoznávaní kultúr ale aj v práci, sa dôraz pri ich vyučovaní kladie na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a činnostne zameraný prístup. Komunikácia v cudzích jazykoch je podľa Európskeho referenčného rámca (ES, 2007, s. 5) založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí podľa želaní a potrieb jednotlivca.

Všeobecné ciele vyučovacieho predmetu cudzí jazyk vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií a komunikačných jazykových kompetencií, ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPÚ, 2013). Pri formulácii cieľov vyučovacieho predmetu sa zdôrazňuje činnostne zameraný prístup – na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie.

Cieľom vyučovacieho predmetu je:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.
- využívať komunikačné jazykové kompetencie, aby sa komunikačný zámer realizoval vymedzeným spôsobom.
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ.
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text.
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

Výkonové štandardy (anglický, francúzsky, nemecký, ruský, španielsky a taliansky jazyk)

Počúvanie s porozumením

Absolvent dokáže:

- porozumieť podstate počutého natoľko, aby bol schopný spĺňať konkrétne potreby za predpokladu, že reč je jasne formulovaná a pomaly artikulovaná.
- porozumieť slovným spojeniam a vetám vzťahujúcim sa na bežné oblasti každodenného života.
- porozumieť základným informáciám v krátkych zvukových záznamoch, v ktorých sa hovorí o predvídateľných každodenných záležitostiach.
- pochopiť vety, výrazy a slová, ktoré sa ho priamo týkajú.
- porozumieť základným bodom v rečovom prejave na témy, ktoré sú mu známe (upravené SERR, 2013, s. 68, 69).

Čítanie s porozumením

Absolvent dokáže:

- porozumieť krátkym jednoduchým textom, ktoré obsahujú veľmi frekventovanú slovnú zásobu.
- rozumieť označeniam a nápisom na verejných miestach.
- pochopiť konkrétne informácie v jednoduchších písaných materiáloch, s ktorými prichádza do styku, akými sú napríklad listy, brožúry a krátke texty.
- porozumieť jednoduchým osobným listom.
- vyhľadať konkrétne informácie v jednoduchých každodenných materiáloch, akými sú napríklad prospekty, jedálne lístky, programy a časové harmonogramy.
- z kontextu krátkeho prečítaného textu pochopiť význam niektorých neznámych slov (upravené SERR, 2013, s. 71 – 74).

Písomný prejav

Absolvent dokáže:

- napísať jednoduché osobné listy.
- zaznamenať krátky jednoduchý odkaz za predpokladu, že môže požiadať o jeho zopakovanie a preformulovanie.
- stručne a krátkymi vetami predstaviť a charakterizovať osoby a veci.
- napísať jednoduché vety a spojiť ich najčastejšie sa vyskytujúcimi spojovacími výrazmi.
- jednoducho opísať aspekty všedného dňa - miesto, škola, rodina, záujmy (upravené SERR, 2013, s. 85 – 86, 127).

Ústny prejav – dialóg

Absolvent dokáže:

- komunikovať v jednoduchých a bežných situáciách, ktoré vyžadujú jednoduchú a priamu výmenu informácií na známe a bežné témy.
- zvládnuť krátke spoločenské konverzačné výmeny.
- zapojiť sa do krátkych rozhovorov na známe a bežné témy.
- používať jednoduché zdvorilostné formy oslovení.
- vyjadriť, čo sa mu páči a čo nie.
- požiadať o rôzne jednoduché informácie, služby a veci, alebo ich poskytnúť (upravené SERR, 2013, s. 76 – 83).

Ústny prejav – monológ

Absolvent dokáže:

- opísať každodenné skutočnosti zo svojho prostredia, napríklad ľudí, školu a miesto.
- opísať niečo ako jednoduchý sled myšlienok.
- podať krátky jednoduchý opis udalostí a činností, opísať svoje plány a osobné skúsenosti (upravené SERR, 2013, s. 60).

Obsahové štandardy

ANGLICKÝ JAZYK

Kompetencia „Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou“

Funkcie: upútať pozornosť; pozdraviť; odpovedať na pozdrav; poďakovať sa a vyjadriť uznanie; rozlúčiť sa

Interakčné schémy: Excuse me, please. Sorry. Hello. Hi, how are you today? Good morning, how are you doing? Fine, thanks. I am well, and you? That's very kind of you. You are welcome. Not at all. No problem. See you. Have a nice day/weekend.

Jazyková dimenzia: slovosled vo vetách v prítomnom čase jednoduchom a priebehovom – tvorba otázky, odpovede, záporu

Kompetencia „Vypočuť si a podať informácie“

Funkcie: informovať sa; potvrdiť a trvať na niečom; začleniť informáciu; odpovedať na požiadavky

Interakčné schémy: Are you a student? Is there a bank near here? How many brothers have you got? How can I get to the bank, please? Where is the bank? How much does it cost? Were you at the cinema yesterday? What's the time? Yes, I do. No, I don't. Yes, I am. No, I am not. Yes, there is/there are. No, there are not/there is not. I want/I don't want. Martin is my brother. It is not mine. I live in Bratislava. She lives in that street. My sister's name is Audrey. Yes, of course. No, I am sorry. Yes, I do. No, I don't. The bus leaves at ten o'clock.

Jazyková dimenzia: časovanie pomocného slovesa *to be, have got* a základných plnovýznamových sloviac v prítomnom čase jednoduchom – tvorba otázky, odpovede a záporu; opytovacie zámená *who, where, why, what, when, which, how, how much/how many*; privlastňovacie prídavné mená a zámená

Kompetencia „Vybrať si z ponúkaných možností“

Funkcie: identifikovať; opísať

Interakčné schémy: John's working in France now. It's raining again. The train ticket is 30 pounds. The school is on the left. She's tall. She's very friendly. She's got long hair. She's wearing a blue dress. Edwin is a really good friend. It's got a long tail.

Jazyková dimenzia: neurčitý a určitý člen; základné číslovky 30 – 100; intenzifikátory really, very; prítomný čas priebehový základných plnovýznamových slovík – tvorba otázky, odpovede, záporu a rozkazu

Kompetencia „Vyjadriť názor“

Funkcie: vyjadriť názor; vyjadriť súhlas; vyjadriť nesúhlas

Interakčné schémy: This house is bigger than our house. That dress is nice. Yes. That's a good idea. No, I don't. No, I don't like it.

Jazyková dimenzia: pravidelné stupňovanie krátkych prídavných mien

Kompetencia „Vyjadriť vôľu“

Funkcie: vyjadriť želania; vyjadriť plány

Interakčné schémy: I want to live with my parents. I need a large room. What are your plans? Are you going out tonight? We are meeting on Sunday. We are going to sing.

Jazyková dimenzia: sloveso *want* + *neurčitok*. Sloveso *need* + *podstatné meno*; vyjadrenie budúceho deja pomocou *to be going to*

Kompetencia „Vyjadriť schopnosť“

Funkcie: vyjadriť vedomosti; vyjadriť neznalosť; vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť

Interakčné schémy: I can speak French. I can't speak German. He can swim very well. I can swim, but not very well. He plays football and his sister goes dancing.

Jazyková dimenzia: časovanie modálneho slovesa *can, could* – tvorba otázky, odpovede a záporu; spojky *and, but, because*

Kompetencia „Vyjadriť pocity“

Funkcie: vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie; vyjadriť smútok, sklúčenosť

Interakčné schémy: I'm really happy. I'm glad. It's wonderful! Great! Fantastic! She likes her new red bike. You're lucky. It is very sad. What a pity!

Jazyková dimenzia: prídavné mená miery, farby a kvality v základnom tvare

Kompetencia „Vyjadriť očakávania a reagovať na ne“

Funkcie: zistiť spokojnosť/nespokojnosť

Interakčné schémy: What's the matter? What happened? Do you like the food? Did you like the party?

Jazyková dimenzia: minulý čas jednoduchý pravidelných slovík – tvorba otázky, odpovede a záporu; Wh- otázky

Kompetencia „Predstaviť záľuby a vkus“

Funkcie: vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam; vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád

Interakčné schémy: What do you like (doing)? I love/like English. I like reading because it's interesting. My brother plays Computer games. I always go shopping on Saturdays. I'd like a cake. I don't like it (very much).

Jazyková dimenzia: *like/love/hate* + *sloveso* + *ing*; príslovky *sometimes, never, always, yeasterday*; väzba *I'd like*.

Kompetencia „Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam“

Funkcie: vyjadriť príkaz/zákaz; žiadať o povolenie a súhlas; dať súhlas

Interakčné schémy: Go home. Go away! Don't talk to the driver. Could/Can I go now? Could I use your phone. Yes, OK. Sure, no problem.

Jazyková dimenzia: modálne slovesá *can, could* – tvorba otázky a záporu

Kompetencia „Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností“

Funkcie: ospravedlniť (sa)

Interakčné schémy: I'm sorry. I was ill yesterday. I couldn't come to school. Sorry for/about that. Excuse me.

Jazyková dimenzia: minulý čas jednoduchý sloviess *to be, to have*

Kompetencia „Dať ponuku a reagovať na ňu“

Funkcie: žiadať niekoho o niečo; odpovedať na žiadosť; ponúknuť pomoc; odpovedať na návrh

Interakčné schémy: Speak slowly, please. Can you repeat that? Oh, yes. Of course. No, I'm sorry. Can I help you with your bag? Yes, please. That's very kind of you.

Jazyková dimenzia: vyjadrenie množstva pomocou *any, some, a lot of*; zdvorilé ponuky s pomocou *can/could*

Kompetencia „Reagovať pri prvom stretnutí“

Funkcie: predstaviť niekoho; predstaviť sa; reagovať na predstavenie niekoho; privítať

Interakčné schémy: This is my very good friend Jane. She's English. Can I introduce you to my mother? My name's Tina Jones. I'm from the USA. I'm American. Nice to meet you. How are you? Fine, thanks. And you? Come in.

Jazyková dimenzia: prítomný čas jednoduchý plnovýznamových sloviess – tvorba otázky, odpovede, rozkazu a záporu

Kompetencia „Korešpondovať“

Funkcie: začať a ukončiť list

Interakčné schémy: Dear Mary, Hello/Hi, Mary. How are you? Thank you for your letter. Did you like your holiday? Bye, Love, See you soon, All the best,

Jazyková dimenzia: minulý čas jednoduchý nepravidelných plnovýznamových sloviess – tvorba otázky, odpovede, záporu

Kompetencia „Telefonovať“

Funkcie: začať, udržiavať a ukončiť rozhovor

Interakčné schémy: Hello. Hi, Mr. King, it's Mary. Hold on... Is that Liz? Can I speak to Jo, please? Just a minute/a moment. It's better to call tomorrow. See you on Sunday. Bye. All right. Goodbye.

Jazyková dimenzia: Nepravidelné stupňovanie prídavných mien *good, bad*

FRANCÚZSKY JAZYK

Kompetencia „Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou“

Funkcie: upútať pozornosť; pozdraviť; odpovedať na pozdrav; poďakovať sa a vyjadriť uznanie; rozlúčiť sa

Interakčné schémy: S'il vous (te) plait, pardon!, Excuse(z)- moi, Monsieur, Madame Bonjour, bonsoir, salut; Ça va et vous (et toi) ? Très bien, merci. Merci (bien/beaucoup). Au revoir, à bientôt salut.

Jazyková dimenzia: Conjugaison des verbes du premier groupe au présent de l'impératif ; Conjugaison du verbe *aller* au présent de l'indicatif; Les pronoms personnels sujets

Kompetencia „Vypočúť si a podať informácie“

Funkcie: informovať sa; potvrdiť a trvať na niečom; odpovedať na požiadavky

Interakčné schémy: Je voudrais savoir... Tu sais (toi)... Est-ce que... *Les questions simples commençant par* qui, que, où, quand, comment, pourquoi, quel, combien. Il pleut. Il est grand. Il arrive lundi. Il est sur la table. Marc va à Paris. Jean vient de Bruxelles. Je viens de la poste. Il y a cinq chaises.

Jazyková dimenzia: l'inversion du sujet pour former l'interrogation; le rôle de l'intonation dans le langage courant, particulièrement dans la formulation des questions; les déterminants interrogatifs (*quel, quels, quelle, quelles*); verbe *être* au présent de l'indicatif; former la négation; les verbes du premier groupe au présent de l'indicatif ; *aller* et *venir* à

l'indicatif présent ; utilisation des prépositions « à » et « de » pour le lieu ; le verbe savoir au présent de l'indicatif; les déterminants numériques, indéfinis, et partitifs

Kompetencia „Vybrať si z ponúkaných možností“

Funkcie: identifikovať; opísať; potvrdiť/odmietnuť; opraviť

Interakčné schémy: Je veux ça. C'est ce restaurant. Le bonbon jaune, là. Là, c'est la cuisine. Voilà le bus! Voici mes amis. Il y avait deux personnes. Il est grand. J'ai les cheveux blonds. Oui/non. Non, je ne veux pas ce paquet.

Jazyková dimenzia: l'accord de l'adjectif qualificatif avec le nom qu'il qualifie (épithète et attribut du sujet) ; les articles définis, indéfinis, les déterminants numériques, possessifs et démonstratifs; structures : *c'est, il y a, voici, voilà; être et avoir* au présent; accord des adjectifs de couleur (accords simples); la formation du pluriel des noms simples et des adjectifs; la négation; les déterminants démonstratifs

Kompetencia „Vyjadriť názor“

Funkcie: vyjadriť názor; vyjadriť súhlas; vyjadriť nesúhlas; vyjadriť presvedčenie; vyjadriť vzdor; vyjadriť stupne istoty

Interakčné schémy: Je crois que Julie est ici. Oui/Oui, c'est vrai. Peut-être. Bof! Non. Pas d'accord. Tu crois ? Je ne pense pas. Je suis pour. Je suis d'accord. Je suis contre. Je suis absolument sûr/certain de... Peut-être. Je peux courir le marathon. Je sais nager. Je pense à déménager. Je dois rentrer avant minuit. Il faut partir. Interdit de fumer. Il (ne) faut (pas)... Il faut arriver à temps.

Jazyková dimenzia: verbe irrégulier *croire* au présent de l'indicatif; les pronoms personnels disjoints; forme négative au présent de l'indicatif; conjugaison des verbes *vouloir, pouvoir, devoir, savoir* au présent de l'indicatif

Kompetencia „Vyjadriť vôľu“

Funkcie: vyjadriť želania; vyjadriť plány

Interakčné schémy: Je veux/souhaite/désire une glace. Je souhaite partir. J'ai envie de dormir. Je vais faire la vaisselle. Je vais partir dans cinq minutes.

Jazyková dimenzia: l'infinitif des verbes et leur répartition en 3 groupes; futur proche (*aller* + infinitif)

Kompetencia „Vyjadriť schopnosť“

Funkcie: vyjadriť vedomosti; vyjadriť neznalosť; vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť

Interakčné schémy: Je sais. Je ne sais pas. Je peux ouvrir cette boîte. Je sais me servir de cet outil.

Jazyková dimenzia: verbe *savoir* et *connaître* au présent; la négation; verbe *pouvoir* au présent; l'infinitif des verbes et la proposition infinitive

Kompetencia „Vyjadriť pocity“

Funkcie: vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie; vyjadriť smútok, sklúčenosť; vyjadriť súcít; vyjadriť fyzickú bolesť; utešiť, podporiť, dodať odvalu

Interakčné schémy: Extra/Super ! Quelle (bonne) surprise! Je suis triste. Ça va mal. Ça ne va pas. Je /te/ comprends. J'ai mal à ... Aïe ! /Allez/ça va aller ! /Allez/ça va s'arranger!

Jazyková dimenzia: intonation exclamative; les déterminants exclamatifs (*quel, quelle, quels, quelles*); verbe *aller* et *être* à l'indicatif présent; verbe *comprendre* au présent; futur proche (*aller*+infinitif); impératif

Kompetencia „Vyjadriť očakávania a reagovať na ne“

Funkcie: vyjadriť nádej; vyjadriť sklamanie; vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť; ubezpečiť; vyjadriť úľavu; vyjadriť spokojnosť; vyjadriť nespokojnosť, postažovať sa; zistiť spokojnosť/nespokojnosť

Interakčné schémy: J'espère. Espérons... C'est dommage ! J'ai peur de/que ... Ce n'est rien. Ouf! Parfait! Super! Je n'aime pas. Qu'est-ce qui ne va pas ? Tout va bien ?

Jazyková dimenzia: verbes *aller, aimer, espérer, avoir* au présent; intonation exclamative; structures interrogatives

Kompetencia „Predstaviť záľuby a vkus“

Funkcie: vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam; vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád; vyjadriť, čo uprednostňujem

Interakčné schémy: Ah! Oh! Joli! Génial! Super! Bien! Parfait! J'aime bien jouer au tennis. Quel champion! Je n'aime pas. Ce n'est pas normal! Je déteste. C(e n') est pas terrible ! Je préfère le pantalon bleu.

Jazyková dimenzia: l'accord dans le groupe nominal; les déterminants exclamatifs; la négation; les verbes du premier groupe au présent

Kompetencia „Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam“

Funkcie: vyjadriť príkaz/zákaz; odmietnuť; zakázať

Interakčné schémy: Je dois/Il faut/Interdit de... Il est interdit de... Entrée interdite. Passage obligatoire. Non. (Désolé,) ce n'est pas possible. C'est interdit/défendu de... Il ne faut pas...

Jazyková dimenzia: verbes *devoir, falloir* et *être* au présent; la négation; la proposition infinitive

Kompetencia „Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností“

Funkcie: ospravedlniť (sa)

Interakčné schémy: Pardon! Désolé!

Jazyková dimenzia: les mots-phrases

Kompetencia „Reagovať na príbeh alebo udalosť“

Funkcie: vyjadriť záujem; vyjadriť prekvapenie; vyjadriť nezáujem

Interakčné schémy: J'aime entendre le bruit des vagues. Ah! Oh! Quoi ? Tiens! Non! Bof! Et alors ?

Jazyková dimenzia: verbes du premier groupe au présent

Kompetencia „Dať ponuku a reagovať na ňu“

Funkcie: žiadať niekoho o niečo; odpovedať na žiadosť; navrhnúť niekomu, aby niečo urobil; navrhnúť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili; ponúknuť pomoc; navrhnúť, že niečo požičiam, darujem; odpovedať na návrh

Interakčné schémy: Peux-tu/pourrais-tu m'aider s'il te plait ? Deux jus de fruit, s'il vous plait. Pouvez-vous me donner une baguette ? Oui. D'accord. OK. Je ne peux pas. Non. Désolé. Impossible. Vous voulez lui en parler ? Tu veux venir avec nous demain ? Est-ce que je peux faire quelque chose pour toi ? Vous voulez un peu d'eau ? Encore un café ? Oui. Oui, d'accord. Non (merci). Désolé.

Jazyková dimenzia: verbe *pouvoir* au présent; verbe *vouloir* au présent; les pronoms personnels sujets et compléments; préposition *de* après des expressions de quantité; l'article partitif *du, de la/de l', des (de/d')*

Kompetencia „Reagovať na niečo, čo sa má udiat v budúcnosti“

Funkcie: varovať pred niekým/niečím; vyjadriť želanie

Interakčné schémy: Attention! Attention à... Bon appétit, bon anniversaire, bonne journée, bonne nuit! Bon courage! Joyeux Noël/anniversaire! Meilleurs vœux!

Jazyková dimenzia: l'accord de l'adjectif avec le nom; formation du féminin des adjectifs

Kompetencia „Reagovať pri prvom stretnutí“

Funkcie: predstaviť niekoho; predstaviť sa; reagovať na predstavenie niekoho; privítať; predniesť prípitok

Interakčné schémy: Monsieur, Madame, prénom... C'est... Je m'appelle... Je suis... Bonjour/Bonsoir Madame/Monsieur Enchanté. Bienvenu(e). Entre. À la santé de... / À ta santé...

Jazyková dimenzia: verbe pronominal *s'appeler*

Kompetencia „Telefonovať“

Funkcie: začať, udržiavať a ukončiť rozhovor

Interakčné schémy: Allô. (Allô) oui. Allô, ici le cabinet du docteur Jacquet. Club de tennis de Sucy, bonjour. Je voudrais parler à... Allô, je suis bien au 03 54 67 40 00 ?

Jazyková dimenzia: questions avec *est-ce que*

Kompetencia „Komunikovať“

Funkcie: začať rozhovor; ujať sa slova v rozhovore; vypýtať si slovo; vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili; zabrániť niekomu v rozhovore

Interakčné schémy: Pardon! Papa/Maman/Chéri! Eh bien,... Bon... Bon alors,... Un mot seulement. Un instant. Permettez. S'il te/vous plaît.

Jazyková dimenzia: interjections

Kompetencia „Uistiť sa, že slová/výklad/argument boli pochopené“

Funkcie: uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia; uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané; požiadať o pomoc pri vyjadrení slova/frázy; nahradiť zabudnuté/neznáme slovo; hľadať slovo/vetu; opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru

Interakčné schémy: M.A.R.T.I.N. MAR-TIN. Comment ? Pardon ? Tu dis ? C'est quoi ? Peux-tu épeler cela/ce mot ? Moins vite s'il te plaît. Comment est-ce qu'on dit/dit-on... En français, quel est le mot pour « Gestern » ? On dit aussi... Tu sais / bien / ... Pardon, ... Euh, non...

Jazyková dimenzia: alphabet français; l'intonation interrogative, *dire* à l'indicatif présent; *on* impersonnel

NEMECKÝ JAZYK

Kompetencia „Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou“

Funkcie: upútať pozornosť; pozdraviť; odpovedať na pozdrav; poďakovať sa a vyjadriť uznanie; predstaviť sa; niekoho predstaviť; reagovať, keď sa niekto predstaví alebo je predstavený; niekoho osloviť a reagovať na oslovenie; rozlúčiť sa

Interakčné schémy: Bitte? Hallo! Wie geht es dir? Wie geht's? Danke, prima/ gut/ nicht so gut/ es geht/ schlecht. Und dir? Hallo! Grüß dich! Grüß Gott! Guten Morgen! Guten Tag! Guten Abend! Gute Nacht! Auf Wiedersehen! Tschüs! Hallo! Guten Abend! Gute Nacht! Danke. Das ist nett.../das ist aber nett.../Oh, vielen Dank. Ich bin... Ich heiße... Ich wohne... Ich komme aus der Slowakei. Ich wohne in der Slowakei. Das ist mein Freund... /meine Freundin... Hier ist... Freut mich! Kannst du mir helfen? Entschuldigen Sie, bitte, ...? Bitte, ist hier noch frei? Ja? Bitte? Auf Wiedersehen! Bis bald. Bis morgen.

Jazyková dimenzia: ustálené slovné spojenia; oznamovacia veta; slovosled v hlavnej vete; osobné zámená; privlastňovacie zámená v nominatíve a v akuzatíve

Kompetencia „Vypočúť si a podať informácie“

Funkcie: informovať sa; potvrdiť a trvať na niečom; odpovedať na požiadavky

Interakčné schémy: Wie geht es dir? Bist du... (müde/krank)? Kommst du aus Dunajská Streda? Kommst du mit Alex? Kann ich dich etwas fragen? Kann ich dich anrufen? Kann ich dich besuchen? Ja, das stimmt. Ich mag ... Ich muss noch meine Hausaufgaben machen. Ich fahre nach Revúca. Ich bin in Dunajská Streda.

Jazyková dimenzia: opytovacia veta *Ja/nein* (Ist das...? Bist du...? Fährst du...? Kommst du...?); w-otázka (*wer, was, wo, wohin, womit, mit wem, wann, wie*); modálne slovesá *mögen, müssen, können, wollen, nicht dürfen* (časovanie v prítomnom čase) – pozícia modálnych sloves vo vete, slovosled v oznamovacej a opytovacej vete; präteritum niektorých modálnych sloves; oznamovacia veta – slovosled v hlavnej vete; časovanie sloves s odlučiteľnou predponou v prítomnom čase (napr.: *abschreiben, anfangen, anrufen*...); slovosled v hlavnej vete so slovesami s odlučiteľnou predponou

Kompetencia „Vybrať si z ponúkaných možností“

Funkcie: identifikovať; opísať; potvrdiť/odmietnuť

Interakčné schémy: Das ist ein Ball/eine Tasche... Der Ball ist groß/klein. der/die/das kein/keine... mein/meine... dein/deine... Wo bist du?... Hier/dort... Hier wohnt ein Junge/ ein Mädchen. Er/Sie/Es hat... Er hat blaue Augen. Der Garten ist klein. Alex ist nett. Ja, natürlich, das ist der/die/das... Ja, das geht... In Ordnung. Nein, danke. Nicht so... Das gefällt mir aber nicht! Ja, aber das ist sehr teuer/sehr alt. Das stimmt, aber ich finde...

Jazyková dimenzia: člen podstatných mien v nominatíve a v akuzatíve (určitý/neurčitý člen); prídavné meno ako predikatív (Der Garten ist klein.); osobné zámená v nominatíve a akuzatíve (Personalpronomen), obligatórne zámeno „es“ (unpersönliches „es“: Es ist heiß. Wie geht es dir?); pomocné slovesá *haben, sein* – časovanie v prítomnom čase a

v präterite; zápor *kein* pred podstatným menom v nominatíve a v akuzatíve; zápor *nicht* po slovese; spojky *und, und auch, aber* – použitie a slovosled vo vete; rozkazovací spôsob – tvorba a slovosled vo vete; ustálené slovné spojenia

Kompetencia „Vyjadriť názor“

Funkcie: vyjadriť názor; vyjadriť súhlas; vyjadriť nesúhlas; vyjadriť presvedčenie; vyjadriť vzdor; protestovať; vyjadriť stupne istoty

Interakčné schémy: *Meiner Meinung nach... Ich finde, der.../das.../die... Ich glaube/denke/meine, dass..., Das ist prima/doof. Das ist interessant. Das finde ich gut/toll/Spitze/ nicht gut/blöd/langweilig. Das ist richtig. Ja, das ist wahr. Kein Problem,... Das ist nicht wahr. Ja, ich weiß... Das geht nicht so. Ich will fernsehen. Ich möchte nicht Fußball spielen. Ich will nicht lernen. Ich bin ganz sicher. Ich bin nicht sicher.*

Jazyková dimenzia: modálne slovesá *wollen, möchten* v prítomnom čase a v präterite; slovosled v hlavnej vete s modálnym slovesom; slovosled vo vedľajšej vete s *dass*; deklinácia určitého člena v nominatíve a v akuzatíve; ustálené slovné spojenia

Kompetencia „Vyjadriť vôľu“

Funkcie: vyjadriť želania; vyjadriť plány

Interakčné schémy: *Ich will... Ich möchte lieber... Ich wünsche mir... Am Wochenende fahre ich nach.../besuche ich Peter/spiele ich Fußball/gehe ich ins Kino. Am Samstag möchte ich baden. Am Nachmittag... In der Nacht...*

Jazyková dimenzia: modálne slovesá *wollen, möchten*; predložka *an+dem* (Wann? Am Montag, am Dienstag/am...); ustálené slovné spojenia

Kompetencia „Vyjadriť schopnosť“

Funkcie: vyjadriť vedomosti; vyjadriť neznalosť; vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť

Interakčné schémy: *Ich kann gut... /sehr gut... Ich weiß es. Ich weiß es nicht. Ja, das kann ich gut machen. Das kann ich nicht so gut...*

Jazyková dimenzia: modálne slovesá *können, dürfen*; slovesá: *wissen, kennen* – zápor, časovanie v prítomnom čase; predložky *in, nach, aus* (Wo? in Bratislava wohnen, in Bratislava/in der Slowakei/in der Türkei/in der Schweiz sein. Wohin? nach Košice fahren/in die Slowakei/in die Türkei/in die Schweiz fahren; Woher? aus der Slowakei kommen/aus Bratislava kommen)

Kompetencia „Vyjadriť pocity“

Funkcie: vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie; vyjadriť smútok, sklúčenosť; vyjadriť súcit; vyjadriť fyzickú bolesť; utešiť, podporiť, dodať odvalu

Interakčné schémy: *Ja, toll/klasse/prima! Das macht Spaß/Oh, super. Vielen Dank/das ist sehr nett. Schön, dass du da bist. Es geht mir nicht gut. Ich bin traurig. Es tut mir leid. Ich möchte dir helfen. Au! Das tut doch weh. Ich habe ...-schmerzen. Keine Angst! Das ist nicht so schlimm. Du Arme Susi...*

Jazyková dimenzia: ustálené slovné spojenia; obligatórne zámeno “es”; oznamovacia, opytovacia, zvolacia, želacia veta

Kompetencia „Vyjadriť očakávania a reagovať na ne“

Funkcie: vyjadriť nádej; vyjadriť sklamanie; vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť; vyjadriť úľavu; vyjadriť spokojnosť; vyjadriť nespokojnosť, postťažovať sa

Interakčné schémy: *Ich hoffe... Ich bin sicher... Schade. Das ist aber schade. Was ist denn los? Pfui! Das schmeckt nicht gut. Was ist passiert? Ich habe Angst. Oh, nein. Was machen wir? Endlich! Mein Bein tut mir nicht mehr weh. Das ist super. Das war toll. Danke, das ist prima. Das ist aber viel. Das geht so doch nicht!*

Jazyková dimenzia: zápor *kein/nicht*; jednoduchá veta; ustálené slovné spojenia; menný (slovesno-menný) prísudok (Peter ist gesund.)

Kompetencia „Predstaviť záľuby a vkus“

Funkcie: vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam; vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád

Interakčné schémy: *... mag ich/mag ich sehr ... gefällt mir gut. Ich mag Peter/Deutsch/Petra. Ich mag Uwe nicht. Ich mag keinen Spenat.*

Jazyková dimenzia: slovesá *mögen, gern haben, nicht gern haben* – časovanie v prítomnom čase

Kompetencia „Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam“

Funkcie: vyjadriť príkaz/zákaz; žiadať povolenie a súhlas; dať súhlas; odmietnuť; zakázať; dohodnúť; dať a prijať ponuky; zdráhať sa

Interakčné schémy: Lies laut/Sprich leise...! Mach das... Hol.../Gib mir bitte... Ich darf kein/keine/keinen... Du musst... Du darfst nicht... Darf ich... Kann ich... Bitte sehr! Ja, ich mache das! Gut. Ich mache das gern... Das geht nicht. Das darf man nicht! Ich will aber/ ich will nicht... Du darfst nicht... Du darfst hier nicht parken! Hier darf man nicht...Hier darf man nicht schwimmen. Wir machen das so,... Geht das? Wann kannst du kommen? Um 10 Uhr? Komm bitte rein. Gern. Danke, gern. Ja, bitte. Das ist sehr nett. Möchtest du ...? Ja, ich möchte... Ich kann/will jetzt nicht... Es geht nicht.

Jazyková dimenzia: oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia veta; modálne slovesá *wollen, dürfen, müssen* – časovanie v prítomnom čase; akuzatív podstatných mien; predložky času (Wann? Am 11.1., am Montag, am Wochenende, bis Dienstag, um 10 Uhr, in einer Stunde, in zehn Minuten, von... bis – ustálené slovné spojenia); predložka miesta a smeru (Wo bist du? In der Schule. Wohin gehst du? In die Schule.)

Kompetencia „Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností“

Funkcie: obviňovať (sa), priznať (sa); ospravedlniť (sa); odmietnuť obvinenie; vyčítať

Interakčné schémy: Du warst es! Ja, ich war es. Ach, Entschuldigung! Entschuldigen Sie bitte, dass ich zu spät komme. Das war ich nicht./Ich war es nicht. Den Kuli hatte ich nicht. Das geht nicht! Bist du verrückt?

Jazyková dimenzia: časovanie *sein a haben* v präterite; ustálené slovné spojenia

Kompetencia „Reagovať na príbeh alebo udalosť“

Funkcie: vyjadriť záujem; vyjadriť prekvapenie; vyjadriť nezáujem

Interakčné schémy: Das interessiert mich sehr. Ja, super, das machen wir... Wirklich? Das ist ja interessant. Oh, das ist schön! Das war aber lustig. Ach, wirklich? Der/die/das ist aber schön. Das sind sie doch...! Was machst du denn hier? Wer kommt denn da? Das interessiert mich nicht. Das finde ich langweilig/ blöd/doof.

Jazyková dimenzia: niektoré zvrtné slovesá – ako ustálené slovné spojenie (sich interessieren); zvolacia veta; perfektum pravidelných slovies a niektorých nepravidelných slovies (schreiben, lesen, singen, geben, schlafen, sehen, sitzen, stehen, gehen, kommen, fahren, schwimmen, besuchen, brauchen, essen, trinken, hören, sprechen, rufen, heißen, helfen, tun, waschen...)

Kompetencia „Dať ponuku a reagovať na ňu“

Funkcie: žiadať niekoho o niečo; odpovedať na žiadosť; navrhnúť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili; ponúknuť pomoc; navrhnúť, že niečo požičiam, darujem; pozvať; sľúbiť

Interakčné schémy: Kannst du bitte... /machen/...! Schreib/lies...noch einmal! Das kann ich... Ja, sehr gern. Bitte. In Ordnung! Komm mit und ich zeige dir mein/meine... Machen wir ...? Gehen wir...? Spielen wir...? Ich bringe dich gern in die Schule. Ich kann jetzt... Kann ich dir/Ihnen helfen? Möchtest du noch...? Was willst du machen? Was möchten Sie machen? Möchtest du...? Bitte! Das (Geschenk) ist für dich/für Sie. Ich möchte dich einladen. Komm bitte um 11 Uhr. Gut, ich kann... Oh ja. Gern. Na klar, gerne.

Jazyková dimenzia: oznamovacia, zvolacia, rozkazovacia, opytovacia veta; predložka miesta – wo? in der Stadt, smeru – wohin? in die Stadt; modálne sloveso *können* – časovanie v prítomnom čase; vykanie; podstatné mená – určitý a neurčitý člen, množné číslo; akuzatív podstatných mien; predložka *um* (Wann? Um 9 Uhr. Wie spät ist es? Es ist 10 vor acht.)

Kompetencia „Reagovať na niečo, čo sa má udiat v budúcnosti“

Funkcie: varovať pred niekým/niečím; poradiť; žiadať od niekoho niečo; reagovať na žiadosť; povzbudiť; vyjadriť želanie

Interakčné schémy: Pass doch auf! Sei vorsichtig. Geh/geht lieber... Mach/Macht lieber... Kannst du mir bitte helfen? Ich möchte (gern)... Kann ich bitte...? Hast du/Haben Sie...? Das kann ich... Ja, bitte. Natürlich. In Ordnung! Setz dich doch, bitte! Komm doch mit... Mach das... Ich möchte heute fernsehen/Fußball spielen.

Jazyková dimenzia: ustálené slovné spojenia; podstatné mená – určitý a neurčitý člen, množné číslo, skloňovanie v nominatívne a v akuzatívne; imperatív – jednotné a množné číslo; opytovacia, rozkazovacia veta; slovosled v hlavnej vete

Kompetencia „Reagovať pri prvom stretnutí“

Funkcie: predstaviť niekoho; predstaviť sa; reagovať na predstavenie niekoho; privítať

Interakčné schémy: Das ist meine Freundin/ mein Freund/meine Mutter/mein Vater/meine Schwester/mein Bruder... Wer ist das? Das ist Tono. Ich bin... Ich heiße... Es freut mich. Willkommen! Schön dich wiederzusehen.

Jazyková dimenzia: opytovacia, oznamovacia veta; ustálené slovné spojenia (es freut mich)

Kompetencia „Telefonovať“

Funkcie: začať, udržiavať a ukončiť rozhovor

Interakčné schémy: Hallo/Guten/Tag/ Abend/..., Frau ... /Herr ..., hier ist ... Ist...zu Hause?/Es tut mir Leid, er/sie ist nicht da. Kommst du am Montag/... ins Kino/...? Ja, gerne. Tut mir Leid, ich kann nicht. Tschüs! Auf Wiederhören!

Jazyková dimenzia: ustálené slovné spojenia; časovanie modálnych slovies *können, müssen* v prítomnom čase; časovanie pomocných slovies *haben, sein* v prítomnom čase a v prétérite

Kompetencia „Uistiť sa, že slová/výklad/argument boli pochopené“

Funkcie: uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia; požiadať o pomoc pri vyjadrení slova/frázy; opätovne sa opýtať; prosiť o zopakovanie; prosiť o vysvetlenie; signalizovať porozumenie

Interakčné schémy: Verstehst du mich gut? Kannst du mir bitte helfen? Wie sagt man...auf Deutsch? Was ist das? Wo ist das? Warum? Kannst du das noch einmal wiederholen, bitte? Kannst du mir das bitte sagen? In Ordnung.

Jazyková dimenzia: oznamovacie, opytovacie vety; slovosled v hlavnej vete; ustálené slovné spojenia; W-otázky; perfektum pravidelných slovies (machen, lernen, spielen,...); perfektum niektorých nepravidelných slovies (gehen, fahren, schlafen, essen, trinken, kommen...); slovosled v hlavnej vete v minulom čase (perfekt)

RUSKÝ JAZYK

Kompetencia „Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou“

Funkcie: upútať pozornosť; pozdraviť; odpovedať na pozdrav; poďakovať sa a vyjadriť uznanie; rozlúčiť sa

Interakčné schémy: Скажите, пожалуйста, Извините, Простите Разрешите ... Вы не скажете, Познакомься, пожалуйста, Познакомьтесь. Доброе утро! Добрый день! Добрый вечер! Здравствуй (-те)! Привет! Здравствуй (-те). Добрый день. Спасибо. Спасибо за ... Большое спасибо. Я благодарю за ... Мы благодарим за ... До свидания. Пока. Спокойной ночи! Счастливого пути!

Jazyková dimenzia: rozkazovací spôsob slovies; spojenie prídavných mien s podstatnými menami; citoslovce vo význame prísudku; časovanie slovies v prítomnom čase; krátke tvary prídavných mien

Kompetencia „Vypočuť si a podať informácie“

Funkcie: informovať sa; potvrdiť a trvať na niečom; začleniť informáciu; odpovedať na požiadavky

Interakčné schémy: Как Тебя зовут? Откуда Ты? Скажите, пожалуйста, это..? Как поживаешь? Что у Тебя (у Вас) нового? Разрешите узнать Ваше имя и отчество? Вы можете мне дать Ваш адрес? Когда это было? Не могли бы Вы мне сказать ... Да, это так. Это Красная площадь. Да, конечно. Хорошо. Очень хорошо. Я уверен, что ... Я настаиваю на... Пожалуйста. С удовольствием.

Jazyková dimenzia: intonácia opytovacích viet s opytovacím zámenom aj bez neho

Kompetencia „Vybrať si z ponúkaných možností“

Funkcie: identifikovať; opísať; potvrdiť/odmietnuť, opraviť

Interakčné schémy: Это город Братислава. Город Братислава – столица Словакии. Он лежит на берегу Дуная. Да, это так. Нет, это не так, а...

Jazyková dimenzia: skloňovanie podstatných mien; štruktúra oznamovacej vety

Kompetencia „Vyjadriť názor“

Funkcie: vyjadriť názor; vyjadriť súhlas; vyjadriť nesúhlas; vyjadriť presvedčenie; vyjadriť vzdor; protestovať; vyjadriť stupne istoty

Interakčné schémy: Я думаю, что ... Я хочу сказать, что ... Мне кажется, что ... Да, это так. Да, конечно. Я согласен (согласна). Ты прав (-а). Нет, это не так. Я не согласен (не согласна). Нет, я (мы) против. Я должен (должна) сказать ... Я знаю. Я верю, что ... Я убеждён, что... Нет. Я не буду ... Я не хочу ... Я не могу ... Это неправда! Это несправедливо! Это нечестно! Я знаю точно. Это верно. Я уверен.

Jazyková dimenzia: prítomný čas sloviess; I.a II. časovanie sloviess; časovanie modálnych sloviess v prítomnom čase

Kompetencia „Vyjadriť vôľu“

Funkcie: vyjadriť želania; vyjadriť plány

Interakčné schémy: Я хочу ... Я мечтаю ... Я мечтаю о... На следующей неделе я... Мы будем ...

Jazyková dimenzia: slovné spojenie *быть, стать кем?+inštrumentál*; budúci čas sloviess; slovné spojenia: *на этой/будущей (следующей)/прошлой неделе; в этом, в будущем/ в (следующем)/ прошлом году*

Kompetencia „Vyjadriť schopnosť“

Funkcie: vyjadriť vedomosti; vyjadriť neznalosť; vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť

Interakčné schémy: Я знаю ... Я узнал, что ... Я не знаю, как (что, где, кто, когда ...). Я умею (могу) + инфинитив

Jazyková dimenzia: časovanie slovesa *знать, уметь, мочь* a ich správne používanie pri komunikácii

Kompetencia „Vyjadriť pocity“

Funkcie: vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie; vyjadriť smútok, sklúčenosť; vyjadriť súcit; vyjadriť fyzickú bolesť; utešiť, podporiť, dodať odvalu

Interakčné schémy: Какой хороший день! Ах, как хорошо! Как здорово! Как красиво! Прекрасно! Жалко, что... Мне неприятно. Мне грустно. Ты мне нравишься. Давай дружить! Мне больно. У меня болит (-я)... Всё нормально. Не беспокойся! Всё будет в порядке. Не бойся! Не бойтесь! Всё хорошо.

Jazyková dimenzia: časovanie slovesa *бояться* a správne používanie slovesa *болеть* v rôznych významoch: a) *болеть (чем?) гриппом*, b) *У меня болит глаз, (болят глаза)*., c) *Мы болеем за «Слован» Братислава*.

Kompetencia „Vyjadriť očakávania a reagovať na ne“

Funkcie: vyjadriť nádej; vyjadriť sklamanie; vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť; ubezpečiť; vyjadriť úľavu; vyjadriť spokojnosť; vyjadriť nespokojnosť, post'ažovať sa; zistiť spokojnosť/nespokojnosť

Interakčné schémy: У тебя будет всё хорошо. У тебя всё получится. А я тебе (вам) верил! Мы тебе (вам) верили! Я боюсь, что ... Мне страшно! Не бойся! Не бойтесь! Всё будет хорошо. Ух! Наконец-то! Как хорошо, что всё прошло (закончилось). Я рад (-а) ... Я доволен (довольна). Мне нравится. Я недоволен (недовольна). Мне (нам) не нравится. Ты (не)доволен ...? Тебе (не) нравится ...?

Jazyková dimenzia: krátky tvar prídavných mien

Kompetencia „Predstaviť záľuby a vkus“

Funkcie: vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam; vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád; vyjadriť, čo uprednostňujem

Interakčné schémy: Мне нравится... Я люблю... Я не люблю... Мне не нравится... Больше всего я люблю... Больше всего мне нравится...

Jazyková dimenzia: slovné spojenie: prítomný čas sloviess + infinitív; záporná častica *не* so slovesami; používanie 3. stupňa prísloviess

Kompetencia „Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam“

Funkcie: vyjadriť príkaz/zákaz; vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu; získať povolenie a súhlas; dať súhlas; odmietnuť; zakázať; vzoprieť sa zákazu/spochybníť zákaz; vyhrážať sa; sľúbiť

Interakčné schémy: Открой (-те) окно! Слушай (-те)! Повесь (-те)! Поздоровайся! Поздоровайтесь! Уступи (-те) место старшим! Можно открыть окно? Пожалуйста. Да, можно. Вы можете смотреть телевизор. Нет, нельзя. Не делай это! Почему нельзя? Им можно, а нам нельзя?! Ну, подожди! Ты у меня получишь! Извини, я больше не буду. Я буду слушаться. Я обещаю выполнить...

Jazyková dimenzia: používanie výrazov *можно, нельзя*; budúci čas sloviess

Kompetencia „Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností“

Funkcie: obviňiť (sa), priznať (sa); ospravedlniť (sa); odmietnuť/poprieť obvinenie; vyčítať/kritizovať

Interakčné schémy: Это твоя вина. Я виноват. Извини(-те)! Прости(-те)! Я не виноват! Я это не сделал. Как тебе не стыдно!

Jazyková dimenzia: rozkazovací spôsob sloviess; záporná časťica *не* so slovesami

Kompetencia „Reagovať na príbeh alebo udalosť“

Funkcie: vyjadriť záujem; vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva; vyjadriť prekvapenie; vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapil/-lo; vyjadriť nezáujem

Interakčné schémy: Я тоже хочу стать космонавтом. Я тоже пойду с вами в кино. Это очень интересно. Это меня особенно интересует. Не может быть! Ничего нового. Ты нас не удивил. Меня это не интересует.

Jazyková dimenzia: záporná časťica *не* so slovesami

Kompetencia „Dať ponuku a reagovať na ňu“

Funkcie: žiadať niekoho o niečo; odpovedať na žiadosť; navrhnúť niekomu, aby niečo urobil; navrhnúť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili; ponúknuť pomoc; navrhnúť, že niečo požičiam, darujem; odpovedať na návrh

Interakčné schémy: Дай мне, пожалуйста,... Покажи... Пожалуйста. Конечно. Ты придёшь ко мне сегодня? Спроси у бабушки. Давай посмотрим телевизор! Давайте играть в футбол! Я вам помогу. Возьми. Бери. Дарю. Спасибо. С удовольствием.

Jazyková dimenzia: rozkazovacie a zvolacie vety; skloňovanie podstatných mien

Kompetencia „Reagovať na niečo, čo sa má udiat v budúcnosti“

Funkcie: varovať pred niekým/niečím; poradiť; povzbudiť; vyjadriť želanie

Interakčné schémy: Осторожно! Внимание! Двери закрываются! (в метро) Купи ... это очень красиво. Подумай об этом предложении! Быстрее! Смелее! Ты победишь! Я хочу ... У меня к тебе просьба.... Желаю успеха в учебе и личной жизни.

Jazyková dimenzia: genitív podstatných mien pri vyjadrení želania

Kompetencia „Reagovať pri prvom stretnutí“

Funkcie: predstaviť niekoho; predstaviť sa; reagovať na predstavenie niekoho; privítať; predniesť prípitok

Interakčné schémy: Папа, познакомься, это... Разреши (-те) представиться. Меня зовут... Очень приятно. Рад (рада) с тобой (с вами) познакомиться. С приездом! Добро пожаловать! За здоровье!

Jazyková dimenzia: rozkazovací spôsob sloviess

Kompetencia „Telefonovať“

Funkcie: začať, udržiavať a ukončiť rozhovor

Interakčné schémy: Алло! Да. Позовите, пожалуйста,... Я могу говорить с ...? До свидания. До встречи.

Jazyková dimenzia: skloňovanie podstatných a prídavných mien, osobných a ukazovacích zámen; časovanie sloviess

Kompetencia „Komunikovať“

Funkcie: začať rozhovor; ujať sa slova v rozhovore; vypýtať si slovo; vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili; zabrániť niekomu v rozhovore

Interakčné schémy: Знаете, что... Можно, я скажу... Можно мне сказать? Я хотел ещё добавить, что... Перестань! Не говори, это невозможно слушать...

Jazyková dimenzia: skloňovanie podstatných a prídavných mien, osobných a ukazovacích zámen; časovanie slovies

Kompetencia „Uistiť sa, že slová/výklad/argument boli pochopené“

Funkcie: uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia; uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané; požiadať o pomoc pri vyjadrení slova/frázy; nahradiť neznáme nepochopené slovo; hľadať slovo/slovné spojenie; opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru

Interakčné schémy: Вам понятно, что я сказал? Вам всё понятно? Вы всё правильно и точно поняли? Скажите, пожалуйста, как это правильно сказать по-русски? Скажите, пожалуйста, как это будет по-русски? Попробуйте заменить это, непонятное мне слово, другим. Я не могу вспомнить, как это называется /как это сказать по-русски. Давайте, вернемся еще раз к началу нашего разговора.

Jazyková dimenzia: intonácia opytovacej vety bez opytovacieho zámena

ŠPANIELSKY JAZYK

Kompetencia „Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou“

Funkcie: upútať pozornosť; pozdraviť; odpovedať na pozdrav; poďakovať sa a vyjadriť uznanie; rozlúčiť sa

Interakčné schémy: Por favor. ¡Oiga! ¡Oye! Permiso. ¡Hola! ¿Qué tal? Buenos días. Buenas tardes. Buenas noches. Gracias, muy bien. Muchas gracias. De nada. Encantado/a. Mucho gusto. Hasta luego/Hasta pronto. Adiós.

Jazyková dimenzia: osobné zámená; časovanie slovesa *ser, estar* v prítomnom čase; rod a číslo podstatných a prídavných mien

Kompetencia „Vypočúť si a podať informácie“

Funkcie: informovať sa; potvrdiť a trvať na niečom; začleniť informáciu; odpovedať na požiadavky; odmietnuť stretnutie; akceptovať stretnutie

Interakčné schémy: Puede Usted informarme... Por favor, que, como, donde, cual, cuantos, etc... Claro. Seguro. Sí, es verdad. ¿Qué es? Es ... ¿Quién es? Es... ¿De dónde es? Es de ... ¿De quién es? Es de... Sí, por supuesto. No, no es posible. Gracias, pero no puedo. Por desgracia, hoy no tengo tiempo / Tengo mucho que hacer. Sí, con mucho gusto.

Jazyková dimenzia: pravidelné slovesá na – ar, nepravidelné slovesá (*tener*); zvrtné slovesá; sloveso *haber*; opytovacie zámená; sloveso v zápore; sťahovanie člena s predložkou (*al, del*)

Kompetencia „Vybrať si z ponúkaných možností“

Funkcie: identifikovať; opísať; potvrdiť/odmietnuť; opraviť

Interakčné schémy: Es mi hermano. Es un avión. Este es mi amigo. Pedro es más alto que Juan. Pedro es tan alto como Juan. Maria esta cocinando. Pedro esta jugando al fútbol. No, no es un perro es un gato. No es Pedro sino Juan.

Jazyková dimenzia: ukazovacie zámená; privlastňovacie zámená; prídavné mená a ich postavenie vo vete

Kompetencia „Vyjadriť názor“

Funkcie: vyjadriť názor; vyjadriť súhlas; vyjadriť nesúhlas; vyjadriť presvedčenie; vyjadriť vzdor; protestovať; vyjadriť stupne istoty

Interakčné schémy: Pienso que este coche es más rápido. En mi opinión ... Estoy de acuerdo. Sí, tienes razón. Sí, es verdad. No estoy de acuerdo. No, no tienes razón. Estoy en contra. En absoluto. Absolutamente. ¡Huy! No, nunca. No es posible. No puede ser. Seguramente.

Jazyková dimenzia: nepravidelné slovesá na – ar, – er v prítomnom čase (*dar, poner*); zvolacie vety; základné číslovky 1 – 20; príslovky

Kompetencia „Vyjadriť vôľu“

Funkcie: vyjadriť želania; vyjadriť plány

Interakčné schémy: Me gusta viajar. Voy a visitar a mis padres. Un día iré a México.

Jazyková dimenzia: slovesá *querer, gustar*; budúci čas

Kompetencia „Vyjadriť schopnosť“

Funkcie: vyjadriť vedomosti; vyjadriť neznalosť; vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť

Interakčné schémy: Yo lo sé. Este coche es muy rápido. Su padre es ingeniero. En África hace mucho calor. No tengo idea. No sé. Soy capaz de conducir. Sí, claro, puedo prepararla. Yo se cocinar.

Jazyková dimenzia: slovesá *saber, conocer*; neprízvučné zámená

Kompetencia „Vyjadriť pocity“

Funkcie: vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie; vyjadriť smútok, sklúčenosť; vyjadriť súcitiť; vyjadriť fyzickú bolesť; utešiť, podporiť, dodať odvalu

Interakčné schémy: ¡Qué bien! ¡Estoy muy feliz! Estoy triste. ¡Qué triste! ¡Qué pena! Me duele la cabeza. No te preocupes. Anímate. A ver, que podemos hacer.

Jazyková dimenzia: zvolacie vety; použitie slovičiek *ser a estar*; sloveso *doler*; nepravidelné slovesá na -ir

Kompetencia „Vyjadriť očakávania a reagovať na ne“

Funkcie: vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť; ubezpečiť; vyjadriť úľavu; vyjadriť spokojnosť; vyjadriť nespokojnosť, postťažovať sa; zistiť spokojnosť/nespokojnosť

Interakčné schémy: Tengo miedo. Estoy preocupado. Está bien. Seguro. Claro que sí. Sin problema. ¡Ay, qué bien! Estoy contento. Sí, perfecto. ¡No puede ser! ¡Qué tontería! ¿Te gusta? ¿Te parece? ¿Estás contento con...?

Jazyková dimenzia: predložky *de, a, sin, con*; základné číslovky od 21 – 100

Kompetencia „Predstaviť záľuby a vkus“

Funkcie: vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam; vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád; vyjadriť, čo uprednostňujem

Interakčné schémy: Me gusta cantar. Me encanta jugar al fútbol. A mí me gusta ir al cine. Juan es simpático. No me gusta dibujar. No me gusta nada la leche. Pedro no es simpático. ¿Qué camisa prefieres? ¿Cuál te gusta más?

Jazyková dimenzia: priamy/nepriamy predmet; slovesá *gustar, encantar*; príslovky *muy, mucho*; opytovacie zámeno *cuál, cuáles*; sloveso *preferir*

Kompetencia „Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam“

Funkcie: vyjadriť príkaz/zákaz; vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu; žiadať o povolenie a súhlas; dať súhlas; odmietnuť; zakázať; vzoprieť sa zákazu/spochybníť; sľúbiť

Interakčné schémy: ¡Abre la puerta! ¡No la abras! Hay que estudiar mucho para pasar los exámenes. ¿Puedo ir al cine? ¿Sería posible llamar a mis padres? Sí, claro. Sí, puedes venir. No, en ningún caso. Esta prohibido fumar. No se puede. Te lo digo. Te lo juro. Te lo prometo.

Jazyková dimenzia: rozkazovací spôsob nepravidelných slovičiek; opisná väzba *tener + que*; neosobné väzby *hay que/es necesario/es importante*; sloveso *decir*; neosobné vyjadrenie pomocou – *se (se dice)*; prítomný čas slovesa *hacer*; priamy a nepriamy predmet

Kompetencia „Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností“

Funkcie: obviňovať (sa), priznať (sa); ospravedlniť (sa); odmietnuť obvinenie

Interakčné schémy: ¿Lo hiciste tú? - Sí, lo hice yo. Perdoname. Lo siento. Nadie tiene razón. No es verdad. Nunca dice la verdad.

Jazyková dimenzia: dvojité zápor

Kompetencia „Reagovať na príbeh alebo udalosť“

Funkcie: vyjadriť záujem; vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva; vyjadriť prekvapenie; vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapil/-lo; vyjadriť nezáujem

Interakčné schémy: Es interesante. ¿En serio? ¿Cómo se hace...? ¡Dime! ¡Continua! Y después, ¿qué ha pasado? No, no puede ser. ¿De verdad? ¡No me digas! ¡Qué sorpresa! No me interesa. Es aburrido. No me ha sorprendido su pregunta.

Jazyková dimenzia: sloveso *haber*; prídavné príslovky; predprítomný čas (pretérito perfecto); príslovky času; nepravidelné prídavné

Kompetencia „Dať ponuku a reagovať na ňu“

Funkcie: žiadať niekoho o niečo; odpovedať na žiadosť; navrhnúť niekomu, aby niečo urobil; navrhnúť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili; ponúknuť pomoc; navrhnúť, že niečo požičiam, darujem; odpovedať na návrh

Interakčné schémy: ¿Puedo pedirle un favor? ¿Sería posible....? Sí, por supuesto. No, no es posible. ¿Por favor, puedes abrir la ventana? Si quieres puedes venir. ¿Por qué no vienes a nuestra casa? ¡A comer! ¿Necesitas ayuda? Si quieres puedo hacerlo. Te lo presto. Te lo doy. Bien. Eso me gusta mucho.

Jazyková dimenzia: zdvorilostné formulky; ustálené slovné spojenia; rozkazovací spôsob; zámena

Kompetencia „Reagovať na niečo, čo sa má udiť v budúcnosti“

Funkcie: varovať pred niekým/niečím; poradiť; povzbudiť; vyjadriť želanie

Interakčné schémy: ¡Cuidado! ¡Ojo! Es peligroso. Mira, hazlo así. A ver que podemos hacer. ¡Anímate! No te preocupes. ¿Quieres llamar a mi madre?

Jazyková dimenzia: rozkazovací spôsob nepravidelných sloves; priamy a nepriamy predmet; opytovacie vety

Kompetencia „Reagovať pri prvom stretnutí“

Funkcie: predstaviť niekoho; predstaviť sa; reagovať na predstavenie niekoho; privítať; predniesť prípitok

Interakčné schémy: Te presento a mi amigo. Me llamo Juan. Mi nombre es... Mucho gusto. Encantado/a. ¡Bienvenido! ¡Salud!

Jazyková dimenzia: zvrtné slovesá

Kompetencia „Telefonovať“

Funkcie: začať, udržiavať a ukončiť rozhovor

Interakčné schémy: ¿Puedo hablar con ...? ¿Puedo dejar un mensaje? Diga. Dígame. Buenos dias, soy ... – ¿Está Luis? Espere un momento, por favor. No, no está, ha salido un momento. – ¿Quiere dejarle un aviso? – ¿De parte de quién? Le volveré a llamar. Saludos a ...

Jazyková dimenzia: opisná väzba – *volver a + infinitivo*

Kompetencia „Uistiť sa, že slová/výklad/argument boli pochopené“

Funkcie: uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia; požiadať o pomoc pri vyjadrení slova/frázy

Interakčné schémy: ¿Entiendes? ¿Cómo se dice/como se pronuncia? ¿Cómo se deletrea?

Jazyková dimenzia: základné zdvorilostné frázy; opytovacie vety

TALIANSKY JAZYK

Kompetencia „Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou“

Funkcie: upútať pozornosť; pozdraviť; odpovedať na pozdrav; poďakovať sa a vyjadriť uznanie; rozlúčiť sa

Interakčné schémy: Per favore, mi scusi, scusa, signore/signora. Ciao, buongiorno. Buona sera, buona notte. Grazie, bene. Grazie a Lei. Ciao, arrivederci!

Jazyková dimenzia: pronomi personali soggetto *io, tu, lui, lei*; presente indicativo del verbo *essere e avere* nel presente

Kompetencia „Vypočúť si a podať informácie“

Funkcie: informovať sa (o vlastníctve); potvrdiť a trvať na niečom; porozumieť jednoduchým príkazom a inštrukciám; začleniť informáciu; odpovedať na požiadavky; odmietnuť stretnutie; akceptovať stretnutie

Interakčné schémy: Dov' è...? Chi è? Com' è? Quanto? Quando? Quale? Perché? Sai? Che classe fai? Faccio la... Come ti chiami? Mi chiamo... Da dove vieni? Vengo da... Quanti anni hai? Ho...anni. Di che colore è? È tuo/a questo/a...? Che cosa manca? Sì. Certo! Sì, dai! Mi dispiace! Ecco! Stai seduto; alzati; vieni qui; salta; prendi; fermo; gira; guarda; scrivi; cancella; apri; passa... Alza le braccia, piega le gambe, batti le mani...

Jazyková dimenzia: interrogativi; presente indicativo del verbo *fare*; presente indicativo dei verbi regolari delle tre coniugazioni; forma interrogativa; forma affermativa e negativa; plurale delle parti del corpo; imperativo

Kompetencia „Vybrať si z ponúkaných možností“

Funkcie: identifikovať; povedať, kde sa predmet nachádza; opísať osobu alebo predmet; potvrdiť/odmietnuť

Interakčné schémy: : È questo? È quello? Questo è mio? Non è tuo, è di Lucia. È uno studente. Questa è la mia palla. È bello, simpatico. Ha gli occhi grandi/ il naso lungo. Il quaderno è sporco/rotto... La casa è piccola, ha un portone grande. D'accordo! No, per niente! Mai!

Jazyková dimenzia: aggettivi dimostrativi *questo e quello*; introduzione agli aggettivi e pronomi possessivi; possessivi + nomi di parentela; presente indicativo del verbo *prendere* e restare nel presente; singolare maschile e femminile degli aggettivi in -o, -a, -e; nomi femminili in -o e tronchi; frase negativa con *non*

Kompetencia „Vyjadriť názor“

Funkcie: vyjadriť názor; vyjadriť súhlas; vyjadriť nesúhlas; vyjadriť presvedčenie; vyjadriť stupne istoty

Interakčné schémy: Secondo me costa 100 euro. Beh, sono sicuro che... Sì. Sì, è vero. Va bene. No. Non sono d'accordo. Non penso. Tu credi? Non va bene. Sono d'accordo. Sono convinto. Sono per. Sono sicuro che non c'è/ non ci sono. Sono assolutamente sicuro che... Certo che...

Jazyková dimenzia: numeri da 0 a 100; forma affermativa; forma negativa; verbo *essere + ci - C'è/ ci sono*; presente indicativo dei verbi modali *volere, potere, dovere* nel presente

Kompetencia „Vyjadriť vôľu“

Funkcie: vyjadriť želania; vyjadriť plány

Interakčné schémy: Voglio un po' di acqua. Voglio molto gelato/poca carne. Per me ... Stasera vado ... Quest'anno ...

Jazyková dimenzia: *poco/troppo/molto/tanto* con sostantivi, avverbi a aggettivi; *aver bisogno di*; elisione e troncamento dell'aggettivo questo

Kompetencia „Vyjadriť schopnosť“

Funkcie: vyjadriť vedomosti; vyjadriť neznalosť; vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť

Interakčné schémy: So. Conosco. Non so. Non lo so. Non conosco. Posso + proposizione infinitiva (es: posso aprire questa scatola). So + proposizione infinitiva (es: so usare questo strumento).

Jazyková dimenzia: presente indicativo dei verbi irregolari *sapere, conoscere, studiare* nel presente; presente indicativo del verbo *potere + infinitivo*; proposizioni infinitive

Kompetencia „Vyjadriť pocity“

Funkcie: vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie; informovať sa a vyjadriť náladu; vyjadriť smútok, sklúčenosť; vyjadriť súcit; vyjadriť fyzickú bolesť; utešiť, podporiť, dodať odvalu

Interakčné schémy: Benissimo! Perfetto! Che cos'hai? Perché piangi? Sono triste. Va/sto male. Mi sta simpatico. Ti capisco. Ho mal di... Coraggio, dai, su!

Jazyková dimenzia: intonazione per esprimere stati d'animo; presente indicativo del verbo *stare e capire*; omissione dell'articolo

Kompetencia „Vyjadriť očakávania a reagovať na ne“

Funkcie: vyjadriť nádej; vyjadriť sklamanie; vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť; ubezpečiť; vyjadriť úľavu; vyjadriť spokojnosť; vyjadriť nespokojnosť, post'ažovať sa; zistiť spokojnosť/nespokojnosť

Interakčné schémy: Spero! Speriamo! Che peccato! Ho paura. Sono preoccupato per... Non è niente. Certo, sicuro, davvero, sul serio, ci penso io... Per fortuna! Meno male! Finalmente! Perfetto! Non mi piace... Non amo... Non faccio volentieri... Sei contento? Tutto va bene? Come va?

Jazyková dimenzia: presente indicativo del verbo *avere*; nomi in *-tà*; possessivi singolari con nomi di famiglia

Kompetencia „Predstaviť záľuby a vkus“

Funkcie: vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam; vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád; vyjadriť, čo uprednostňujem

Interakčné schémy: Mi piace + nome singolare/verbo ... (es: Mi piace la musica classica. Mi piace cantare.) Mi piacciono + nome plurale ... (Mi piacciono le fragole.). Amo ... Volentieri ... Non mi piace/ non mi piacciono ... Non amo ... Odio scuola. Preferisco ...

Jazyková dimenzia: singolare e plurale dei nomi maschili e femminili in *-o*, *-a*, *-e*; ordine della frase; plurale degli aggettivi; articoli determinativi; presente indicativo del verbo *preferire* nel presente

Kompetencia „Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam“

Funkcie: žiadať o povolenie a súhlas; dať súhlas; odmietnuť; zakázať; s'úbiť

Interakčné schémy: Posso scendere? Posso andare in bagno? Sì, puoi. Sì, certo. Bene. Non sono d'accordo. Mi dispiace, ma ... Mai ! No, non puoi. Non devi, anzi ... Ma no. Certo/ Davvero. Sicuro.

Jazyková dimenzia: imperativo; presente indicativo

Kompetencia „Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností“

Funkcie: ospravedlniť (sa)

Interakčné schémy: Scusa/Scusi.

Jazyková dimenzia: imperativo del verbo *scusare*

Kompetencia „Reagovať na príbeh alebo udalosť“

Funkcie: vyjadriť záujem; vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva; vyjadriť prekvapenie

Interakčné schémy: Mi interesse... Mi interessa... È interessante! Come? Come mai? Davvero? Veramente?

Jazyková dimenzia: intonazione per esprimere interesse; intonazione per esprimere stati d'animo: sorpresa

Kompetencia „Dať ponuku a reagovať na ňu“

Funkcie: žiadať niekoho o niečo, povedať, kto je na rade; odpovedať na žiadosť; navrhnúť niekomu, aby niečo urobil; navrhnúť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili; ponúknuť pomoc; navrhnúť, že niečo požičiam, darujem; odpovedať na návrh

Interakčné schémy: Puoi aiutarmi, per favore? Mi dai per favore? Posso andare in bagno? Sì, d'accordo. Non posso. No. Mi dispiace. Tu vuoi... Vuoi giocare? Giochi...? Perché non... Ti va di... Perché non vai a casa?/Vieni con noi? Usciamo stasera? Posso fare qualcosa per te? Vuole un po' d'acqua? Ancora un caffè? Sì, d'accordo. No, grazie, mi dispiace. È troppo, è poco, è tanto.

Jazyková dimenzia: presente indicativo del verbo *potere* nel presente; presente indicativo del verbo *volere* nel presente; presente indicativo del verbo *andare*, *venire* nel presente; presente indicativo del verbo *uscire* nel presente; preposizione semplice *di* per esprimere quantità; articolo indeterminativo al plurale; il partitivo; elisione

Kompetencia „Reagovať na niečo, čo sa má udiat' v budúcnosti“

Funkcie: varovať pred niekým/niečím; poradiť; vyjadriť želanie

Interakčné schémy: Attenzione ! Secondo me... Perché non... Puoi venire alle sei? Voglio mangiare; voglio scappare.

Jazyková dimenzia: l'ora, preposizione *per* di durata; preposizioni con le date

Kompetencia „Reagovať pri prvom stretnutí“

Funkcie: predstaviť niekoho; predstaviť sa; reagovať na predstavenie niekoho; privítať; predniesť prípitok

Interakčné schémy: È... Signore/signora... Le presento/ti presento... Mi chiamo... Sono... Io sono... e tu chi sei. Piacere. Buongiorno/buona sera, signor/signora... Benvenuto/benvenuti! Entra! Entri ! Alla salute! Cin cin!

Jazyková dimenzia: *voi* di cortesia; presente indicativo del verbo *chiamarsi* nel presente; di per la provenienza *essere di, venire da*

Kompetencia „Telefonovať“

Funkcie: začať, udržiavať a ukončiť rozhovor

Interakčné schémy: Pronto ! Mi chiamo ... Sono ... C'è ... per favore?

Jazyková dimenzia: frasi di cortesia

Kompetencia „Komunikovať“

Funkcie: začať rozhovor; ujať sa slova v rozhovore; vypýtať si slovo; vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili; zabrániť niekomu v rozhovore

Interakčné schémy: Scusa, scusi ... Papà/mamma/carò... Bene, allora... Bene... Una parola soltanto... Un momento! Silenzio! Zitti!

Jazyková dimenzia: nomi indeclinabili; articolo indeterminativo

Kompetencia „Uistiť sa, že slová/výklad/argument boli pochopené“

Funkcie: uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia; uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané; požiadať o pomoc pri vyjadrení slova/frázy; vyjadriť, že sme pochopili, prípadne nepochopili; Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru

Interakčné schémy: Capito? Dimmelo lettera per lettera. (es: L-U-C-R-E-Z-I-A) In italiano si dice... Come, scusa? Come dici? Come si dice...? Ho capito. Non ho capito. Scusa...

Jazyková dimenzia: alfabeto italiano; la frase semplice – costruzione secondo l'ordine SVO (soggetto/verbo/oggetto); presente indicativo del verbo *dire* nel presente; questo/a/i/e; da *e in* con i mesi

Tematické okruhy sú spoločné pre všetky cudzie jazyky, ktoré sa vyučujú na našich školách (t. j. anglický, francúzsky, nemecký, ruský, španielsky a taliansky jazyk). Slúžia na vytváranie rôznych komunikačných situácií a tvoria kontext pre praktické používanie jazyka.

Rodina a spoločnosť: ja a ľudia okolo mňa, osobné údaje, členovia rodiny a priatelia

Domov a bývanie: môj domov (byt/dom, kde bývam, miestnosti v byte/dome, zariadenie bytu/domu), bývanie v meste a na dedine

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie: ľudské telo (časti tela, vonkajšia charakteristika), jedlo a stravovanie (jedlá a nápoje, druhy potravín, stravovacie návyky), starostlivosť o zdravie

Doprava a cestovanie: dopravné prostriedky, príprava na cestu a cestovanie

Vzdelávanie: škola/trieda a jej zariadenie, vyučovacie predmety, pracovné činnosti a profesie

Príroda a životné prostredie: ročné obdobia (počasie, činnosti ľudí podľa ročného obdobia), zvieratá a rastliny (starostlivosť o zvieratá a rastliny), príroda okolo nás

Voľný čas a záľuby: záľuby (knihy, film, divadlo, hudba, tanec, hry), šport (zimné a letné športy), aktivity voľného času, režim dňa (pracovný deň, voľný deň, prázdniny)

Multikultúrna spoločnosť: sviatky (rodinné, štátne a cirkevné sviatky), zvyky a tradície v rôznych rodinách a krajinách, význam učenia sa cudzích jazykov

Krajiny, mestá a miesta: moja krajina/región/mesto/dedina (zaujímavé miesta); krajina, ktorej jazyk sa učím (zaujímavosti; miesto, ktoré by som rád navštívil)

Odievanie a móda: základné druhy oblečenia, výber oblečenia podľa ročného obdobia, môj vkus (čo sa mi páči/nepáči)

Komunikácia a jej formy: komunikačné prostriedky (mobilný telefón, počítač, sociálne siete)

Obchod a služby: nákupné zariadenia (názvy obchodov), komunikácia v obchode a službách

MATEMATIKA

Matematické vzdelávanie popri funkcii všeobecného vzdelania má aj prípravnú funkciu pre odbornú zložku vzdelávania i uplatnenie v praxi. Všeobecným cieľom matematického vzdelávania je výchova premýšľajúceho človeka, ktorý bude vedieť matematiku používať v rôznych životných situáciách – v osobnom živote, budúcom zamestnaní i ďalšom vzdelávaní. Vzdelávacie obsah vyučovacieho predmetu matematika je rozdelený do tematických celkov:

- Čísla, premenná a početové výkony s číslami.
- Vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy.
- Geometria a meranie.
- Kombinatorika, pravdepodobnosť, štatistika.
- Logika, dôvodenie, dôkazy.

Tematický celok Logika, dôvodenie, dôkazy nie je explicitne vymedzený, ale sa prelína všetkými ostatnými tematickými celkami. Viaceré prieniky sú aj medzi ostatnými tematickými celkami, napríklad s tabuľkami a diagramami pracujeme aj v rámci tematického celku Čísla, premenná a početové výkony s číslami, podobne je to aj s rovnicami.

Cieľom matematiky je komplexne rozvíjať žiakovu osobnosť.

Proces vzdelania smeruje k tomu, aby žiaci:

- získali schopnosť používať matematiku vo svojom budúcom živote.
- správne používali matematickú symboliku, znázorňovali vzťahy.
- čítali s porozumením súvislé texty obsahujúce čísla, závislosti a vzťahy a nesúvislé texty obsahujúce tabuľky, grafy a diagramy.
- rozvíjali svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore, priestorovú predstavivosť.
- boli schopní pracovať s návodmi.

Výkonové štandardy

ČÍSLA, PREMENNÁ A POČTOVÉ VÝKONY S ČÍSLAMI

Absolvent vie/dokáže:

- prečítať, zapísať, porovnať a usporiadať prirodzené, desatinné, celé a racionálne čísla aj zlomky.
- správne zobraziť čísla na číselnej osi, rozlíšiť párne a nepárne čísla.
- sčítať a odčítať prirodzené, desatinné a celé čísla aj zlomky.
- vynásobiť a vydeliť prirodzené čísla jednociferným číslom, desatinné čísla, záporné číslo kladným číslom, zlomok prirodzeným číslom a zlomkom.
- spamäti vynásobiť a vydeliť mocninami čísla 10 kladné desatinné čísla aj prirodzené čísla (v obore malej násobilky číslami ukončenými nulami).
- že sa čísla dajú násobiť v ľubovoľnom poradí.
- pri počítaní dodržať dohodnuté poradie operácií a správne používať zátvorky.
- používať efektívne kalkulačku.
- vypočítať aritmetický priemer čísel, premeniť jednotky dĺžky a hmotnosti.
- porovnať veľkosti vyjadrené jednotkami a usporiadať ich podľa veľkosti.
- kedy sa zlomok rovná jednej celej, kedy sa rovná nule a kedy nemá zmysel.
- graficky znázorniť a zapísať zlomkovú časť z celku.
- krátením upraviť zlomok, nájsť niektorého spoločného menovateľa zlomkov.
- vypočítať zlomkovú časť z celku, previesť zlomok na desatinné číslo.
- zapísať zlomok v tvare desatinného čísla (periodickým číslom) s požadovanou presnosťou.
- vypočítať jedno percento ako stotinu základu.
- rozlíšiť, určiť a vypočítať základ aj hodnotu časti prislúchajúcej k počtu percent.
- vypočítať počet percent, ak je daný základ a časť prislúchajúca k počtu percent.
- vypočítať základ, keď poznajú počet percent a hodnotu prislúchajúcu k tomuto počtu percent.

- ak je rôzny základ, rovnakej časti zodpovedajú rôzne počty percent.
- prečítať údaje súvisiace s počtom percent z diagramov (grafov).
- vypočítať hľadajú istinu aj úrok z danej istiny za určité obdobie pri danej úrokovej miere.
- vyriešiť aplikačné úlohy, úlohy rozvíjajúce špecifické myslenie a úlohy z oblasti bankovníctva a finančníctva, v ktorých sa vyskytujú ako podnet štatistické dáta.
- vyriešiť slovné úlohy (z praxe) s prirodzenými, celými a desatinnými (kladnými a zápornými) číslami, zlomkami a percentami.
- uviesť príklady použitia prirodzených, desatinných, kladných a záporných čísel v praxi.

VZŤAHY, FUNKCIE, TABUĽKY, DIAGRAMY

Absolvent vie/dokáže:

- určiť hodnotu výrazu, keď je daná hodnota premennej.
- vyriešiť slovné úlohy vedúce k lineárnej rovnici bez formalizácie do podoby rovnice.
- vyriešiť lineárnu rovnicu/nerovnicu s jedným a s viacnásobným výskytom neznámej.
- dosadiť do vzorca a vyjadriť neznámu zo vzorca.
- vyriešiť slovné úlohy vedúce k lineárnej rovnici/nerovnici, slovné úlohy na pomer a praktické úlohy s použitím mierky plánu/mapy, priamej a nepriamej úmernosti.
- overiť správnosť riešenia slovnej úlohy.
- rozhodnúť, či daný vzťah je alebo nie je priamou/nepriamou úmernosťou.
- z grafu funkcie odčítať veľkosť funkčnej hodnoty a naopak zaznačiť známu veľkosť funkčnej hodnoty do grafu.
- z grafu funkcie alebo jej hodnôt v tabuľke rozhodnúť o raste/klesaní, extrémoch funkcie.
- riešiť praktické úlohy vyžadujúce čítanie grafu funkcie alebo jeho tvorbu.

GEOMETRIA A MERANIE

Absolvent vie/dokáže:

- rozlíšiť a načrtnúť bod, úsečku, priamku, kružnicu, trojuholník a štvoruholník.
- narysovať úsečku danej dĺžky a trojuholník, štvorec, obdĺžnik, ak pozná dĺžky ich strán.
- zostrojiť kružnicu s daným polomerom/priemerom.
- vysvetliť vzťah medzi polomerom a priemerom kružnice.
- určiť vzájomnú polohu kružnice a priamky, stred úsečky, odhadnúť vzdialenosť na metre.
- poznať vlastnosti trojuholníka, štvoruholníka, štvorca, obdĺžnika, kružnice, kruhu.
- narysovať pomocou dvojice pravítok alebo pravítka s ryskou rovnobežné/kolmé priamky (úsečky) a pomocou uhlomera uhol s danou veľkosťou.
- odmerať dĺžku úsečky s presnosťou na milimetre a veľkosť narysovaného uhla v stupňoch.
- vyriešiť slovné úlohy s premenou jednotiek dĺžky a úlohy vyžadujúce základné poznatky o trojuholníku, štvorci a obdĺžniku.
- vypočítať veľkosť tretieho vnútorného uhla trojuholníka, ak pozná veľkosť jeho dvoch vnútorných uhlov v stupňoch.
- využiť vlastnosti uhlov pri riešení kontextových úloh, rozlíšiť základné prvky trojuholníka.
- opísať rovnostranný a rovnoramenný trojuholník a ich základné vlastnosti.
- vypočítať obvod a obsah štvorca, obdĺžnika a trojuholníka.
- vyriešiť slovné úlohy z praxe s využitím poznatkov o obsahu a obvode rovnobežníka a trojuholníka a s využitím premeny jednotiek dĺžky a obsahu.
- vypočítať obvod a obsah obrazcov zložených zo štvorcov/obdĺžnikov, obvod a obsah kruhu a dĺžku kružnice, povrch a objem kocky, kvádra, ihlana, valca, kužeľa a gule (aj v rámci slovných úloh z praxe).
- zostaviť na základe náčrtu/opisu teleso skladajúce sa z kociek a kvádrov.
- vzťah $1 \text{ liter} = 1 \text{ dm}^3$, premeniť základné jednotky obsahu/objemu.
- formuláciu Pytagorovej vety, aj jej význam a použitie na riešenie úloh z praxe.
- zapísať Pytagorovu vetu v pravouhlom trojuholníku ABC s pravým uhlom pri vrchole C vzťahom $c^2 = a^2 + b^2$, ale aj vzťahom pri inom označení strán pravouhlého trojuholníka.
- vypočítať dĺžku tretej strany pravouhlého trojuholníka, ak sú známe dĺžky jeho dvoch zvyšných strán.

KOMBINATORIKA, PRAVDEPODOBNOŠŤ, ŠTATISTIKA

Absolvent vie/dokáže:

- systematicky usporiadať daný počet predmetov (prvkov, údajov) podľa predpisu.
- z daných prvkov vybrať skupinu prvkov s danou vlastnosťou a určiť počet týchto prvkov.
- pokračovať v danom systéme usporiadania/vypisovania.
- vypísať možnosti podľa určitého systému, vytvoriť systém na vypisovanie možností.
- vyriešiť kombinatorické úlohy, vrátane intuitívneho použitia pravidla súčtu a súčinu.
- rozlíšiť väčšiu/menšiu pravdepodobnosť, uskutočniť primerané pravdepodobnostné experimenty, posúdiť a rozlíšiť možné a nemožné udalosti/javy.
- rozhodnúť o pravdepodobnosti jednoduchých udalostí.
- zhromaždiť, roztriediť, usporiadať a znázorniť dáta (údaje) jednoduchým diagramom.
- pracovať podľa zvoleného (vlastného, vypracovaného) návodu/postupu.
- vypočítať relatívnu početnosť udalosti a aritmetický priemer z údajov v tabuľke, grafe.
- prečítať údaje z tabuľky, z kruhového a stĺpcového diagramu.
- znázorniť údaje z tabuľky kruhovým a stĺpcovým diagramom a naopak.
- vyriešiť primerané úlohy zo štatistiky s využitím výpočtu aritmetického priemeru.

Obsahové štandardy

ČÍSLA, PREMENNÁ A POČTOVÉ VÝKONY S ČÍSLAMI

prírodné, celé a racionálne číslo, cifra, číslica, párne a nepárne číslo, kladné a záporné číslo,

desatinné číslo (kladné a záporné), desatinná čiarka, desatiny, stotiny, tisíciny, ...,

číselná os, usporiadanie čísel, aritmetický priemer,

jednotky dĺžky (km, m, dm, cm, mm), hmotnosti (t, kg, dag, g, mg) a ich premena,

zápis prírodného čísla, stovky, tisíce, desaťtisíce, ...,

porovnanie čísel, znaky $<$, $>$, $=$, vzostupné a zostupné usporiadanie,

sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie, súčet, rozdiel, súčin, deliteľ, podiel, zvyšok pri delení,

viac, menej, rovnako, polovica, tretina, štvrtina, poradie početných výkonov, úloha zátvoriek,

celok, zlomok ako časť z celku, zlomok ako číslo, zlomková časť z celku, prevrátený zlomok,

znázornenie zlomkovej časti celku, zlomková čiara, čitateľ a menovateľ zlomku, rovnosť zlomkov, spoločný menovateľ, spoločný násobok, krížové pravidlo,

percento (%), základ, časť prislúchajúca k počtu percent, počet percent,

kruhový a stĺpcový diagram, štatistické údaje, tabuľka, graf, diagram,

istina, úrok, jednoduché úrokovanie, úroková miera, pôžička, úver, vklad

VZŤAHY, FUNKCIE, TABUĽKY, DIAGRAMY

nerovná sa, je rôzne od, znaky $=$, $\neq$, výraz s premennou (algebraický výraz),

dosadzovanie čísel za jednotlivé premenné, rovnica,

dopočítavanie chýbajúcich údajov vo vzorcoch, neznáma veličina vo vzorci,

vzorec (skrátenejší zápis vzťahov), vzorce na výpočet obvodu a obsahu štvorca, obdĺžnika,

vyjadrenie a výpočet neznámej zo vzorca,

riešenie úloh vedúcich na lineárne rovnice bez formalizácie do podoby rovnice: úvahou, metódou pokus – omyl, znázornením,

pomer, plán, mapa, mierka plánu a mapy, priama a nepriama úmernosť, trojčlenka,

kontextové úlohy na priamu a nepriamu úmernosť, pomer a mierku,

graf funkcie jednej premennej, základné vlastnosti funkcií (na základe „čítania“ grafu)

GEOMETRIA A MERANIE

priamka, bod, úsečka, stred úsečky, trojuholník a jeho vrcholy a strany, štvoruholník a jeho vrcholy, strany a uhlopriečky, štvorec, obdĺžnik, kružnica (kruh) – stred, polomer a priemer,

polomer a priemer kruhu/kružnice a ich vzťah, vzájomná poloha kružnice a priamky,

rovnobežky, kolmica, päta kolmice, rovnobežník, susedné a protíahlé strany,

dĺžka úsečky, dĺžka strany trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, obvod, jednotky dĺžky – m, dm, cm, mm, km,

uhol, veľkosť uhla, jednotky stupň, uhlomer, ramená a vrchol uhla, pravý uhol,

vnútorné uhly trojuholníka a vzťah pre ich súčet, sčítanie a odčítanie veľkostí uhlov,

rovinné útvary, štvorec, obdĺžnik, mnohouholník, obsah, výmera, plocha,

jednotky obsahu a ich premena, hektár, ár, kilometer štvorcový, meter štvorcový, decimeter štvorcový, centimeter štvorcový a milimeter štvorcový (ha, a, km², m², dm², cm², mm²),

vzorce pre výpočet obvodu a obsahu štvorca, obdĺžnika a trojuholníka,

trojuholník a jeho základné prvky (vrcholy, strany, vnútorné a vonkajšie uhly),

trojuholníková nerovnosť, $a + b > c$, $a + c > b$, $b + c > a$, rovnoramenný a rovnostranný trojuholník, ramená, základňa, hlavný vrchol rovnoramenného trojuholníka,

základné vlastnosti rovnoramenného a rovnostranného trojuholníka,

výška trojuholníka (priamka, úsečka, dĺžka úsečky), päta výšky, priesečník výšok trojuholníka, štvoruholníky, rovnobežníky, štvorec, obdĺžnik, lichobežník a ich základné vlastnosti, základňa, rameno a výška lichobežníka, všeobecný a pravouhlý lichobežník, rovnoramenný lichobežník, obvod a obsah lichobežníka a trojuholníka,

Ludolfovo číslo a jeho približné hodnoty $\pi \approx 3,14$ (resp. $\pi \approx \frac{22}{7}$),

obsah a obvod kruhu, dĺžka kružnice, $S = \pi \cdot r \cdot r$; $o = 2\pi r = \pi d$,

(jednoduché a zložené) teleso, nárys, bokorys, pôdorys, povrch kocky a kvádra,

jednotky povrchu a ich premena, objem kocky a kvádra, jednotky objemu: meter kubický, decimeter kubický, centimeter kubický, milimeter kubický, kilometer kubický, liter, deciliter, centiliter, mililiter, hektoliter (m³, dm³, cm³, mm³, km³, l, dl, cl, ml, hl),

(rotačný) valec a kužeľ, guľa, guľová plocha, ihlan (pravidelný, štvorboký, ...),

sieť, podstava (horná, dolná), plášť, výška, vrchol,

strana kužeľa, stred gule, polomer a priemer gule,

pravouhlý trojuholník a jeho základné prvky, vlastnosti – pravý uhol, odvesny, prepona, Pytagorova veta pre pravouhlý trojuholník, vzťahy $c^2 = a^2 + b^2$, $a^2 = c^2 - b^2$, $b^2 = c^2 - a^2$, význam a využitie Pytagorovej vety, priestorová predstavivosť a úlohy na jej rozvoj

KOMBINATORIKA, PRAVDEPODOBNOŠŤ, ŠTATISTIKA

usporiadanie prvkov (s opakovaním, bez opakovania), počet usporiadaní a možností,

kontextové úlohy s kombinatorickou motiváciou,

objav podstaty daného systému vo vypisovaní možností, systematické vypisovanie možností, rôzne spôsoby vypisovania možností,

úlohy na tvorbu skupín predmetov a ich počet z oblasti hier, športu a zo života,

propedeutika základných modelov kombinatoriky, hry, pokusy a pozorovania, stratégia riešenia, udalosť, pravdepodobnosť, pokus, možné a nemožné udalosti, porovnávanie rôznych udalostí vzhľadom na mieru ich pravdepodobnosti,

dáta, hodnoty – údaje, zhromažďovanie, triedenie, usporiadanie, grafické znázornenie, systém, tabuľka, kruhový a stĺpcový diagram,

jednotka a znak, aritmetický priemer, (absolútna a relatívna) početnosť javu,

graf – diagram, prechod od jedného typu znázornenia k inému

INFORMATIKA

Cieľom predmetu informatika je nadobudnutie základných digitálnych vedomostí a zručností. V tomto predmete by žiaci mali získať pozitívny vzťah k výpočtovej technike, vedieť využívať základné programy pre svoju potrebu alebo pre zamestnávateľa tak, aby si v budúcnosti dokázali doplniť a rozširovať svoje vedomosti štúdiom na vyššom type školy, prípadne v rôznych kurzoch alebo formou samoštúdia. Absolvovanie predmetu má uľahčiť absolventom hľadanie zamestnania a zvýšenie šance ich uplatnenia na trhu práce. Okrem nadobudnutia digitálnych zručností a kompetencií má tento predmet prispieť k rozvoju ich osobnosti, skvalitnenie komunikačných zručností a k zvyšovaniu ich sebavedomia.

Cieľom predmetu je, aby žiaci:

- uvažovali o informáciách a rôznych reprezentáciách, používali vhodné nástroje na ich spracovanie.
- poznali princípy softvéru a hardvéru a využívali ich pri riešení informatických problémov.
- komunikovali cez sieť.
- získavali informácie na webe.

Výkonové štandardy

Informácie okolo nás

Absolvent dokáže:

- vytvoriť plagát, vizitku, pozvánku.
- graficky prezentovať výsledky prieskumu.
- vytvoriť prezentáciu a poznať zásady správneho prezentovania.
- hľadať slovo, pojem v tabuľke, v dokumente, v encyklopédii.
- hľadať titul v elektronickej knižnici.

Komunikácia prostredníctvom IKT

Absolvent dokáže:

- poslať e-mailovú správu s prílohou, plnohodnotne používať možnosti poštového klienta, poznať správnu formu správy.
- vyhľadávať informácie na internete pomocou vyhľadávacích strojov a katalógov.
- používať niektorý z nástrojov na interaktívnu komunikáciu, poznať nástroje netikety.
- používať on-line služby e-spoločnosti.

Princípy fungovania IKT

Absolvent dokáže:

- určiť parametre periférií.
- spúšťať naraz viac aplikácií.
- ukladať informácie na rôzne médiá, vie porovnať kapacitu.
- vytvoriť kompresiu, dekompresiu údajov.
- vykonať zálohovanie údajov.
- pracovať v lokálnej sieti.
- popísať princípy fungovania internetu.
- zistiť IP adresu počítača.
- identifikovať formát a typy súborov.

Informačná spoločnosť

Absolvent dokáže:

- používať informačné a komunikačné technológie v znalostnej spoločnosti (bankovníctvo, zdravotníctvo, doprava, umenie...).

- popísať princípy šíria počítačových vírusov, ako sa odhaľujú a odstraňujú, pozná spôsoby bezpečnosti na internete a ochrany počítača.
- popísať riziká počítačovej kriminality a ich dopady.
- posúdiť spoľahlivosť získaných informácií.
- čo sú autorské práva, legálny a nelegálny softvér, pozná rozdiel v používaní a šírení programov s rôznymi stupňami licencií.

Obsahové štandardy

Informácie okolo nás

typy informácií, reprezentácia, bit, bajt

formátovanie textu, nadpisy, odrážky, obrázky v texte

grafická informácia, fotografia, animácia

informácie v tabuľkách, bunka, vzťahy medzi bunkami, grafy prehrávanie videa

prezentácia, snímka, prezentačný program, prezentácia na webe

Komunikácia prostredníctvom IKT

interaktívna a neinteraktívna komunikácia adresár prijemcov, príloha správy

webová adresa, katalógy, portály, vyhľadávače

Princípy fungovania IKT

hardvér, softvér

oblasti aplikácií softvéru

formáty súborov

operačný systém, používateľ, prihlasovanie do systému, správca úloh

priečínok, disk, CD, usb-pamäťový kľúč, archív

lokálna sieť, zdieľanie súborov

princípy fungovania internetu, adresa, doména, IP, http, ftp, smtp

Informačná spoločnosť

informačné technológie v znalostnej spoločnosti

riziká technológií, vírusy, antivírusové programy

zásady bezpečnosti

platnosť, správnosť informácií, nebezpečný obsah

licencie programov, legálnosť používania, freeware, shareware legálnosť použitia obrázkov a textov z internetu

ČLOVEK A PRÍRODA

Cieľom vyučovacieho predmetu je rozvoj prírodovednej gramotnosti. Žiak dokáže využívať nadobudnuté vedomosti, je schopný klásť otázky a na základe dôkazov vyvodzovali závery, ktoré vedú k porozumeniu obsahu výučby prírodných vied. Zložkami vyučovacieho predmetu človek a príroda je fyzika, biológia a chémia.

Vzhľadom na charakter a ciele predmetu sa organizácia vyučovania prispôsobí počtu žiakov v skupine. Tým sa garantujú vonkajšie podmienky na adekvátnu realizáciu výučby a splnenie výkonového a obsahového štandardu.

Fyzika

Žiaci prostredníctvom fyzikálneho vzdelávania získajú vedomosti potrebné aj k osobným rozhodnutiam v občianskych a kultúrnych záležitostiach, ktoré súvisia s lokálnymi aj globálnymi problémami, ako sú zdravie, životné prostredie, technický pokrok a podobne. Rovnako dôležité je, aby pochopili kultúrne, spoločenské a historické vplyvy na rozvoj vedy a techniky

Cieľom fyziky je, aby žiaci:

- vysvetľovali vybrané fyzikálne javy v bezprostrednom okolí a navrhujú metódy overenia svojich vysvetlení.
- prezentovali a obhajovali svoje postupy a tvrdenia logickou argumentáciou založenou na dôkazoch.
- pracovali v tíme, vedeli kooperovať a diskutovať, byť zodpovední za výsledky svojej práce a zverené pomôcky.
- získali záujem o prírodu a svet techniky.
- získali pozitívny vzťah k ochrane svojho zdravia a životného prostredia.

Výkonové štandardy

Teplota. Skúmanie premien skupenstva látok

Absolvent dokáže:

- opísať pozorované javy pri skúmaní premien skupenstva látok.
- objaviť z výsledkov experimentu faktory ovplyvňujúce vyparovanie (počiatočná teplota, veľkosť voľného povrchu kvapaliny, prúdenie vzduchu).
- objaviť z výsledkov experimentu rozdiel medzi vyparovaním a varom, charakteristiky varu.
- vyhľadať hodnoty teploty varu, teploty topenia (tuhnutia) látok v tabuľkách.

Teplota

Absolvent dokáže:

- opísať šírenie tepla vedením, prúdením, žiarením.
- opísať využitie tepelných vodičov a tepelných izolantov v praxi.
- objaviť z výsledkov experimentu faktory ovplyvňujúce veľkosť prijatého a odovzdaného tepla.

Svetlo

Absolvent dokáže:

- overiť experimentom premenu svetla na teplo.
- porovnať zdroje svetla – Slnko a žiarovku z hľadiska šírenia svetelných lúčov.

- vysvetliť princíp použitia okuliarov pri korekcii chýb oka.

Magnetické a elektrické javy. Elektrické obvody

Absolvent dokáže:

- zovšeobecniť na základe skúsenosti vlastnosti magnetu.
- vysvetliť princíp určovania svetových strán kompasom.
- overiť experimentom, či je látka vodičom elektrického prúdu.
- zakresliť a zapojiť elektrický obvod.
- odmerať veľkosť elektrického prúdu a elektrického napätia v elektrickom obvode.
- rozlíšiť termíny elektrická práca, elektrický výkon.
- rešpektovať pravidlá bezpečnosti pri práci s elektrickými spotrebičmi a pravidlá ochrany pred bleskom.

Obsahové štandardy

Teplota. Skúmanie premien skupenstva látok

teplota, značka t , jednotka teploty $^{\circ}\text{C}$

premena kvapaliny na plyn, vyparovanie, podmienky vyparovania, var, teplota varu

premena vodnej pary na vodu, kondenzácia

premena tuhej látky na kvapalnú, kvapalnej látky na tuhú, topenie tuhnutie, teplota topenia a tuhnutia

Teplo

šírenie tepla vedením, prúdením a žiarením

tepelné vodiče a tepelné izolanty

odovzdávanie a prijímanie tepla telesom, kalorimeter tepelná rovnováha

Svetlo

svetelná energia a jej premena na teplo zdroj svetla, Slnko a žiarovka ako zdroje svetla chyby oka, okuliare

Magnetické a elektrické javy. Elektrické obvody

magnet a jeho vlastnosti, Zem ako magnet

elektrický obvod, jeho časti, znázornenie elektrického obvodu

elektrické vodiče a elektrické izolanty z tuhých látok

žiarovka a história jej vynálezu

elektrický prúd, meranie elektrického prúdu, ampérmeter

elektrické napätie, meranie elektrického napätia, voltmeter

elektrická práca, značka W , jednotky elektrickej práce J, kWh

elektrický príkon, značka P , jednotky elektrického príkonu W, kW, MW

bezpečnosť pri práci s elektrickými zariadeniami elektrická energia a jej premeny

CHÉMIA

Obsah chémie vychádza zo situácií, javov a činností, ktoré majú chemickú podstatu, sú blízke žiakom a sú dôležité v živote každého človeka. Tvoria ho nielen chemické poznatky, ale aj činnosti. Vykonávaním vlastných činností si žiaci osvojujú dôležité spôsobilosti, predovšetkým spôsobilosť objektívne a spoľahlivo pozorovať a opísať pozorované.

Cieľom chémie je, aby žiaci:

- boli oboznámení so základnými poznatkami o látkach dôležitých pre život.

- boli oboznámení s chemickými javmi a procesmi.
- rozumeli pokynom na realizáciu praktických činností a dokázali ich podľa návodu uskutočniť.
- mali osvojené zásady bezpečnej práce s látkami.
- vyhľadávali v dostupných zdrojoch poznatky o použití rôznych látok v priemysle, poľnohospodárstve a v živote z hľadiska významu pre človeka, vplyvu na životné prostredie a ľudské zdravie.
- využívali poznatky a skúsenosti získané v predmete chémia pri ochrane zdravia a životného prostredia.

Výkonové štandardy

Látky a ich vlastnosti

Absolvent dokáže:

- určiť spoločné a rozdielne vlastnosti látok.
- rozlíšiť základné piktogramy označujúce nebezpečné látky.
- roztriediť príklady látok na zmesi a chemicky čisté látky.
- uviesť príklady rovnorodých a rôznorodých zmesí.
- rozlíšiť pojmy roztok, rozpustená látka, rozpúšťadlo.
- uviesť príklady rôznych druhov vôd.
- posúdiť význam vody pre život z hľadiska príčin a dôsledkov ich znečistenia.
- vysvetliť rozdiel medzi čistením odpadových vôd a úpravou pitnej vody.
- skúmať vlastnosti rôznych druhov vôd.
- vymenovať základné zložky vzduchu.
- chápať význam vzduchu pre život.

Premeny látok, zloženie látok

Absolvent dokáže:

- uviesť príklady prakticky dôležitých chemických reakcií.
- uskutočniť podľa návodu jednoduché pokusy na chemické zlučovanie a chemický rozklad.
- zdôvodniť zásady hasenia látok na modelových príkladoch zo života.
- dodržiavať zásady bezpečnej práce s horľavinami.
- rozlíšiť pojmy chemický prvok a chemická zlúčenina.

Významné chemické prvky a zlúčeniny

Absolvent dokáže:

- posúdiť vplyv vybraných oxidov, hydroxidov, kyselín a solí na životné prostredie.
- uviesť príklady použitia vybraných oxidov, hydroxidov, kyselín a solí.
- vysvetliť vznik skleníkového efektu a kyslých dažďov a ich vplyv na životné prostredie.
- orientovať sa na stupnici pH.
-

Obsahové štandardy

Látky a ich vlastnosti

pozorovanie vlastností látok: skupenstvo, farba, zápach, rozpustnosť, horľavosť na modelovej skupine látok (cukor, kuchynská soľ, piesok, modrá skalica, sklo, parafin, plast, voda, etanol - lieh, ocot)

rovnorodé a rôznorodé zmesi

roztoky: rozpúšťadlo, rozpustená látka, vodný roztok

spôsoby oddeľovania zložiek zmesí: odparovanie, usadzovanie, kryštalizácia, filtrácia, destilácia

voda ako chemicky čistá látka (destilovaná voda)

voda ako zmes látok (minerálna, pitná, úžitková, odpadová)

úprava pitnej vody

čistenie odpadových vôd

vzduch ako zmes látok

zdroje znečistenia vzduchu: prach, výfukové plyny, splodiny horenia a priemyselné splodiny

Premeny látok, zloženie látok

pozorovanie chemických dejov (chemická reakcia, reaktant, produkt)

chemické zlučovanie, chemický rozklad

zápalná teplota, horľavina

požiar, hasenie látok

makroskopický pohľad na chemicky čisté látky (chemický prvok, chemická zlúčenina)

symbolické vyjadrenie zloženia látok (značky a vzorce)

Významné chemické prvky a zlúčeniny

vodík, kyslík (ozón)

železo

alkalické kovy (sodík, draslík)

halogény (fluór, chlór, bróm, jód)

oxidy (oxid uhľnatý, oxid uhličité, oxid vápenatý, oxidy dusíka)

kyseliny (kyselina chlorovodíková, kyselina dusičná, kyselina sírová)

hydroxidy (hydroxid sodný, hydroxid vápenatý)

soli (chlorid sodný, uhličitan sodný, uhličitan vápenatý)

pH stupnica

BIOLÓGIA

Vzdelávanie sa sústreďuje najmä na javy, ktoré bezprostredne ovplyvňujú život človeka. Ich poznanie je východiskom pre formovanie pozitívneho vzťahu k živej prírode, rozvíjanie schopnosti ekologicky myslieť i konať, upevňovanie návykov dôležitých pre zachovanie zdravia. V závislosti od schopností a zručností žiakov je možné doplniť obsah o ďalšie tematické celky.

Cieľom biológie je, aby žiaci:

- ovládali kľúčové pojmy z biológie.
- získali základnú predstavu o prírode ako výsledku vzájomného pôsobenia jej zložiek.
- uskutočňovali jednoduché biologické pozorovania a pokusy.
- aplikovali vedomosti o zdraví a chorobe v bežnom živote.
- chránili prírodu a šetrili prírodné zdroje.
- dokázali prezentovať výsledky svojej práce ústnou i písomnou formou.

Výkonové štandardy

Človek a jeho telo

Absolvent dokáže:

- pomenovať na ukážke orgány ľudského tela.
- vysvetliť význam procesov a štruktúr v ľudskom tele.
- objasniť prepojenie orgánových sústav.
- zistiť, čo sa odohráva v ľudskom tele pri aktívnom pohybe (namáhavej práci).
- demonštrovať jednoduché zručnosti potrebné k poskytnutiu prvej pomoci.
- aplikovať osvojené spôsoby boja proti nákazlivým ochoreniam.

Životné prostredie organizmov a človeka

Absolvent dokáže:

- zdôvodniť príčiny negatívneho vplyvu človeka na životné prostredie.
- zhodnotiť dôsledky znečisťovania ovzdušia, vody a pôdy na život.
- vysvetliť možnosti zabránenia vzniku smogu, hromadenia odpadov.
- dodržiavať osvojené návyky na šetrenie energie a pitnej vody.
- navrhnuť jednoduchý projekt zameraný na riešenie environmentálnych problémov v okolí.

Obsahové štandardy

Človek a jeho telo

stavba a funkcia orgánových sústav človeka

výživa, zložky potravy, stravovacie návyky

krvné skupiny, darcovstvo krvi, transfúzia

vývin jedinca, starostlivosť o dieťa antikoncepcia, plánované rodičovstvo

ochorenia orgánových sústav, úrazy, zásady predlekárskej prvej pomoci

infekčná choroba, choroboplodné mikroorganizmy prevencia, imunita, očkovanie

zdravie, zdravý životný štýl, režim dňa, hygienické zásady, intímna hygiena alkoholizmus, obezita, hladovanie, fajčenie

psychoaktívne látky (legálne a nelegálne drogy), závislosť

Životné prostredie organizmov a človeka

životné prostredie

zložky životného prostredia človeka

znečistenie vzduchu, vody, pôdy

odpad, skládky

starostlivosť o prírodné a životné prostredie človeka ochrana prírody, zákon o ochrane prírody

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Vyučovací predmet človek a spoločnosť pripravuje žiakov k tomu, aby sa prejavovali ako samostatné, slobodné a zodpovedné osobnosti, uplatňovali svoje práva a napĺňali svoje povinnosti. Umožňuje porozumieť geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám v rôznych častiach sveta. Žiakov rozvíja pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti, krajine a k potrebe udržateľnosti života na Zemi. Posilňuje ich aktívny postoj k riešeniu aktuálnych výziev a problémov. Vyučovací predmet sa realizuje prostredníctvom jeho jednotlivých zložiek, ktorými sú dejepis, náuka o spoločnosti a geografia.

DEJEPIS

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiakov ako celistvých osobností a uchovávanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historických skúseností či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, javov a procesov v čase a priestore, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej i celosvetovej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Žiaci si prostredníctvom dejepisu postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania, lebo chápanie, vnímanie a porozumenie historických procesov predstavuje jeden zo základných predpokladov komplexného poznávania ľudskej spoločnosti. V procese výučby dejepisu sa v tomto vzdelávacom programe kladie dôraz len na dejiny 20. storočia preto, lebo v nich môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Dejepis vedie žiakov k vzťahu k vlastnej minulosti cez prizmu prítomnosti ako súčasť rozvíjania, korigovania, kultivovania a zachovávaní ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i vzťah k minulosti iných národov a etník. Rovnako tak k pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych a iných odlišností ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenstiev. Má tiež prispievať k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti.

Cieľom dejepisu je vytvárať pre žiakov súbor rôznych motivačných, kognitívnych a psychomotorických podnetov na odkrývanie, systematizovanie, prípadné korigovanie ich historického vedomia, s ktorým prichádzajú títo žiaci po dlhšom čase opäť do školského prostredia. Jednou zo základných podmienok tohto prístupu je pravidelné zabezpečovanie „blízkosti“ historickej skutočnosti, ktorú prináša výučba dejepisu. Pritom nejde len o blízkosť priestorovú, ale najmä o blízkosť sociálnu. Predovšetkým v tomto vidíme hlavný zmysel vzdelávacieho programu, lebo jeho účastníci najmä z hľadiska motivačného aspektu si majú uvedomovať, že medzi častokrát vzdialenou minulosťou a ich prítomnosťou existujú mnohostranné súvislosti, teda v našom prípade na preberaní najprv základných, blízkych kategórií poznávať svoju osobnú prítomnú zviazanosť, prepojenosť s minulosťou, a to najprv s miestnou, regionálnou a až potom teritoriálnou či univerzálnou. Teda ďalším kľúčovým cieľom vzdelávacieho programu je vytváranie istej škály osobných skúseností, ktoré sú založené na identifikácii s minulosťou.

Výkonové štandardy

Obrazy prvej svetovej vojny

Absolvent dokáže:

- rozpoznať útrapy ľudí na fronte a v zázemí počas prvej svetovej vojny.
- vymenovať ciele domáceho a zahraničného odboja.
- vysvetliť pomocou mapy zmeny po zániku Rakúsko-Uhorska a vznik nových štátov.
- vyhľadať svedectvá, ktoré sa dotýkajú prvej svetovej vojny.

Európa v medzivojnovom období

Absolvent dokáže:

- rozlíšiť demokratický a nedemokratický charakter štátu.
- opísať každodenný život v diktatúrach.

Československo v medzivojnovom období (1918-1939)

Absolvent dokáže:

- identifikovať politický systém ČSR.
- uviesť príklad mnohonárodnostného charakteru ČSR.
- porovnať hospodársku situáciu v Čechách a na Slovensku.
- vymenovať dôsledky rozbitia ČSR.

Obrazy druhej svetovej vojny

Absolvent dokáže:

- určiť kľúčové medzníky druhej svetovej vojny.
- vyhľadať svedectvá o útrapách ľudí na fronte a v zázemí počas druhej svetovej vojny.
- spracovať holokaust na konkrétnom príbehu.

Slovenský štát (1939-1945)

Absolvent dokáže:

- vymenovať hlavné znaky totalitného režimu Slovenského štátu.
- zhodnotiť hospodársky a kultúrny rozvoj Slovenského štátu.
- uviesť príklady postupného obmedzovania práv a slobôd židovských spoluobčanov.
- zhodnotiť význam Slovenského národného povstania.

Rozdelený svet

Absolvent dokáže:

- vysvetliť vplyv rozdeleného sveta na každodenný život.
- uviesť príklady prejavov odporu obyvateľstva vo východnom bloku.
- pomenovať základné medzníky procesu európskej integrácie.

Československo za železnou oponou

Absolvent dokáže:

- uviesť príklady prejavov totality.
- spracovať spomienky svedka augustových udalostí.
- zistiť konkrétne prejavy „normalizácie“ v každodennom živote.
- zhodnotiť význam nežnej revolúcie.

Slovensko po roku 1989

Absolvent dokáže:

- pomenovať hlavné zmeny v Československu po roku 1989.
- určiť príčiny rozdelenia Českej a Slovenskej republiky.
- rozpoznať podoby spolužitia Čechov a Slovákov v 20. storočí.

Obsahové štandardy

Obrazy prvej svetovej vojny

Dohoda, Trojspolok, front, zázemie, československé légie, Parížska mierová konferencia, nástupnícke štáty po prvej svetovej vojne, Československá republika

Európa v medzivojnovom období

parlamentná demokracia, komunizmus, fašizmus, nacizmus

Československo v medzivojnovom období (1918-1939)

Česi, Slováci, národnostné menšiny, kultúra, spolky, školstvo, hospodárstvo, centralizmus, autonómia

Obrazy druhej svetovej vojny

fašistická os, protihitlerovská koalícia, totálna vojna, protifašistický odboj, holokaust, koncentračné tábory

Slovenský štát (1939-1945)

totalitný režim, židovský kódex, deportácie, odboj, Slovenské národné povstanie

Rozdelený svet

OSN, superveľmoci: USA, ZSSR, železná opona, studená vojna, hospodárske a vojenské bloky, hrozba jadrovej vojny

Československo za železnou oponou

Február, politické procesy, znárodnenie, kolektivizácia, industrializácia, Pražská jar, „normalizácia“, disident, sviečková manifestácia, nežná revolúcia

Slovensko po roku 1989

parlamentná demokracia, rozdelenie Československa, vznik Slovenskej republiky, vstup Slovenskej republiky do NATO a Európskej únie

GEOGRAFIA

Prostredníctvom geografie sa žiaci učia pochopiť krajinu ako priestor, v ktorom sa odohráva ich každodenný život a význam jej jednotlivých zložiek pre človeka. Pomáha im správne pochopiť podstatu javov a procesov, ktoré na Zemi prebiehajú a uvedomiť si princípy, na ktorých je postavená existencia života.

Hlavným cieľom geografie je pripraviť žiakov na pozorovanie a porozumenie súvislostí medzi javmi a procesmi, ktoré sa odohrávajú v krajine a sú spôsobené vzájomným prepojením prírodných a spoločenských faktorov.

Výkonové štandardy

Krajina – miesto, kde žijeme

Absolvent dokáže:

- využiť rôzne zdroje pre opis lokality.
- určiť a opísať trasu medzi vybranými miestami v krajine pomocou mapy.
- zhodnotiť význam určitej lokality pre človeka.
- posúdiť pozitívne a negatívne zásahy človeka do miestnej krajiny.
- s pomocou máp alebo fotografií opísať vplyv prírodných a spoločenských procesov na miestnu krajinu (napríklad poľnohospodárstvo mení využívanie krajiny, stavba sídlisk mení dopravu).
- stavba priemyselného závodu na poľnohospodárskej pôde mení využívanie krajiny).
- opísať faktory, ktoré ovplyvňujú ľudské preferencie pri rozhodovaní, kde chcú žiť.
- porovnať polohu, rozlohu a základné geografické charakteristiky Slovenska s vybraným štátom Európy pomocou máp alebo iných zdrojov informácií.

Príroda a človek

Absolvent dokáže:

- vysvetliť na konkrétnych príkladoch ako prírodné katastrofy zmenili charakter regiónu alebo miesta a ovplyvnili život obyvateľstva.
- vysvetliť vznik klimatických oblastí a opísať rozdiely medzi nimi.
- identifikovať, s čím sú spojené zmeny klímy a ako sa prejavujú.
- opísať kolobeh vody a formy jej existencie.
- vyhľadať na mape oblasti s dostatkom a nedostatkom vody.
- na mape určiť rozmiestnenie oceánov a pomenovať ich.
- vysvetliť význam oceánov pre život človeka a pre existenciu planéty.
- uviesť príklady negatívnych činností človeka na prírodu a krajinu.
- vysvetliť dôležitosť vody pre človeka.
- porovnať život obyvateľov v miestach s dostatkom a nedostatkom vody.
- diskutovať o možnosti vzniku konfliktov vyvolaných nedostatkom prírodných zdrojov.

Obyvateľstvo a sídla

Absolvent dokáže:

- vysvetliť rozdiely v hustote zaľudnenia v rôznych častiach Zeme v závislosti na polohe, zdrojoch a využívaní krajiny.
- porovnať počet a vývoj počtu obyvateľov jednotlivých svetadielov.
- analyzovať údaje z máp, grafov, diagramov, obrázkov.
- vysvetliť rozdiely v miere populačného rastu v rozvojových a rozvinutých krajinách.
- zhodnotiť efekty rastu populácie a urbanizácie na lokality (zastavanie pôdy, znečistenie vzduchu, znečistenie vody).
- pomocou tematických máp určiť smery a dôvody migrácie v rôznych častiach sveta v minulosti a súčasnosti.
- opísať dopady migrácie na jej zdrojovú, cieľovú oblasť a na migrantov samotných.

Činnosť obyvateľstva

Absolvent dokáže:

- určiť na mape oblasti s ťažbou strategických nerastných surovín.
- vysvetliť význam prírodných zdrojov pre človeka.
- porovnať zásoby obnoviteľných a neobnoviteľných prírodných zdrojov.
- opísať, ako vplýva na krajinu ťažba nerastných surovín.
- navrhnúť možnosti a zdôvodniť význam využívania alternatívnych zdrojov energie.
- navrhnúť možnosti racionálneho využívania prírodných zdrojov vo vzťahu k udržateľnému rozvoju.
- opísať typy poľnohospodárstva vo svete a ich prepojenie s prírodnými charakteristikami krajiny.

- porovnať rozvoj poľnohospodárstva, priemyslu a služieb v jednotlivých oblastiach sveta.
- opísať svetový obchod na príklade vybranej komodity, jeho pozitíva a negatíva.

Obsahové štandardy

Krajina – miesto, kde žijeme

dôležitosť určitej lokality na Zemi pre človeka, miestna krajina a jej geografické charakteristiky, porozumenie charakteru miestnej krajiny (lokality); charakteristiky miestnej krajiny, ktoré ju odlišujú od inej lokality na Zemi, mapy ako prostriedok pre vyjadrenie a opis charakteru lokality – fyzicko-geografické a tematické mapy, faktory kvality života (materiálne životné štandardy, príjem, spotreba, majetok, zdravie, vzdelanie), osobnostné aktivity (platená práca, neplatená domáca práca, dochádzka za prácou, voľný čas, bývanie)

Príroda a človek

vznik sopečnej činnosti, časti sopky, zemetrasenie, tichooceánsky ohnivý kruh, cunami, hurikány, povodne; prírodné katastrofy vo svete a ich vplyv na prírodné prostredie a obyvateľstvo; klíma, klimatické oblasti, klimatické zmeny; voda, formy vody na zemi, význam vody pre človeka, funkcie vody, oblasti sveta s vodou, nedostatok vody, problémy s nedostatkom vody; oceány, život v oceánoch, význam oceánov pre život obyvateľstva; environmentálne problémy a ich možné riešenia

Obyvateľstvo a sídla

počet obyvateľov na Zemi, historický vývoj počtu obyvateľov na Zemi, hustota zaľudnenia, faktory vplývajúce na hustotu zaľudnenia, prirodzený prírastok, natalita, mortalita, charakteristiky obyvateľstva, informácie z médií o obyvateľstve, štruktúre obyvateľstva podľa rôznych znakov, hustote zaľudnenia, hlavné dôvody rastu ľudskej populácie, rozdiely v dynamike populačného rastu, príčiny a dôsledky migrácie, migrácia v minulosti a v súčasnosti

Činnosť obyvateľstva

význam prírodných zdrojov pre človeka, obnoviteľné a neobnoviteľné prírodné zdroje, racionálne využívanie prírodných zdrojov vo vzťahu k udržateľnému rozvoju, využívanie alternatívnych zdrojov energie, oblasti zdrojov nerastných surovín vo svete, ťažba nerastných surovín a jej vplyv na krajinu, priemyselná výroba, rozmiestnenie priemyselnej výroby vo svete, svetový obchod a vplyv globalizácie na život človeka

OBČIANSKA NÁUKA

Cieľom občianskej náuky je dosiahnuť primerané pochopenie spoločenskej reality na úrovni obce, regiónu, Slovenskej republiky, konať ako zodpovední ľudia a občania, získať vedomosti a zručnosti, ktoré potrebujú na úspešný vstup na trh práce.

Cieľom vyučovania občianskej náuky je pripraviť žiakov na život v spoločnosti a na vstup do zamestnania, oboznámiť ich s ich právami a povinnosťami ako občanov a zamestnancov. Žiaci dostanú základné informácie o tom, ako funguje štát, aký je vzťah občana a štátu, a dozvedia sa, na akých princípoch je založená ekonomika Slovenskej republiky. Podstatnú časť vyučovania bude tvoriť príprava na životnú prax – rodinný rozpočet, trh práce, pracovné právo, styk s úradmi. Žiaci sa dozvedia aj o možnostiach, kde v prípade potreby získajú ekonomické a právne poradenstvo. Spoznajú internet ako dôležitý zdroj informácií.

Výkonové štandardy

Občan a štát

Absolvent dokáže:

- vysvetliť zmysel štátu.
- na príklade rozhodnúť, či bol porušený čl. 2 Ústavy SR a ak áno, tak v čom.

Hospodárenie rodiny a štátu

Absolvent dokáže:

- rozlišovať prácu, prírodné zdroje a kapitál v konkrétnom výrobnom procese.
- vysvetliť na príklade zmysel investície.
- zostaviť mesačný rozpočet svojej rodiny a navrhnúť spôsoby jeho zlepšenia na strane príjmov i výdavkov.

Trh práce

Absolvent dokáže:

- určiť svoje miesto na trhu práce.
- vysvetliť údaje, ktoré sa nachádzajú na výplatnej páske.
- vypracovať program vlastného uplatnenia na trhu práce, vrátane plánu zvyšovania vlastnej ceny na trhu práce.

Pracovné právo

Absolvent dokáže:

- vysvetliť, že pracovný pomer je vecou dohody zamestnanca a zamestnávateľa.
- podľa obsahu sa orientovať v zákonníku práce.
- vymenovať náležitosti pracovnej zmluvy.
- posúdiť, či pracovná zmluva obsahuje všetky náležitosti.
- rozoznať zásadné chyby v pracovnej zmluve.
- rozoznať zrejmé porušenie zákona v príkladoch z praxe.

Verejná správa v SR a v regióne

Absolvent dokáže:

- vysvetliť zmysel deľby moci v štáte.
- vysvetliť úlohu parlamentu, vlády, ministerstiev, súdov a prokuratúry.
- uviesť príklady orgánov štátnej správy a orgánov samosprávy a rozlišovať medzi nimi.
- samostatne nájsť spôsob vybavenia úradnej záležitosti.

Európska únia

Absolvent dokáže:

- vymenovať základné inštitúcie Európskej únie a ich sídla.
- vysvetliť rozdiel medzi voľným pohybom osôb a voľným pohybom pracovných síl.
- vysvetliť, v ktorých krajinách Európskej únie môže legálne pracovať a kedy uplynú prechodné obdobia.
- určiť postup, ako sa domáhať svojich práv na európskom súde pre ľudské práva.

Ako získať radu a pomoc

Absolvent dokáže:

- stanoviť spôsob riešenia problému: čo potrebujem k riešeniu problému – čo z toho mám a čo potrebujem získať a kde to získam.
- vyplniť príslušné tlačivá.
- vybrať z príručky relevantné inštitúcie.
- získať radu a pomoc ku konkrétnemu problému.
- postupovať podľa získanej rady.
- prísť k uspokojivému riešeniu zadaného problému s pomocou internetu a inštitúcií.

Obsahové štandardy

Občan a štát

štát, štátna moc, zvrchovanosť, občan, ústava.

Hospodárenie rodiny a štátu

statok, vzácnosť, výroba, vstupy (práca, prírodné zdroje, kapitál), výstupy, spotreba, investícia, rozpočet.

Trh práce

dopyt, ponuka, cena, trh, trh práce, ponuka práce, dopyt po práci, úrad práce, mzda, daň, odvody, produktivita práce, kvalifikovaná pracovná sila, mobilita.

Pracovné právo

Zákonník práce, zamestnávateľ, zamestnanec, pracovná zmluva, dohoda o vykonaní práce, skončenie pracovného pomeru, výpoveď, pracovný čas, mzda, dovolenka, práca nadčas, skúšobná doba, doba určitá, doba neurčitá, pracovné voľno, zodpovednosť za škodu, pracovný úraz, dočasná pracovná neschopnosť, odbory, zamestnanecká rada.

Verejná správa v SR a v regióne

Parlament, vláda, ministerstvo, súd, prokuratúra, úrad, zastupiteľstvo.

Európska únia

Európska únia, voľný pohyb osôb, voľný pohyb pracovných síl, voľný pohyb tovaru, voľný pohyb kapitálu, Európsky parlament, Európska komisia, Európsky súd pre ľudské práva, prechodné obdobie.

Ako získať radu a pomoc

Zadaná úloha v podobe: životná situácia + vzniknutý problém, ktorý treba vyriešiť práca s „príručkou“ obsahujúcou názvy a stručné charakteristiky internetových stránok, ktoré môžu poskytnúť konkrétne informácie; názvy a adresy orgánov štátu a obce, ktoré by mohli poskytnúť konkrétne informácie (spolu so stručnou charakteristikou, čím sa príslušný orgán zaoberá); názvy a adresy MVO, ktoré sa zaoberajú poradenstvom a ich charakteristika